Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Holberg, Ludvig.; med Oplysninger udgivet af "Dansklærerforeningen" ved Chr. Dorph.
Titel | Title:	Det lykkelige Skibbrud : Comoedie udi 5 Acter
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : C. A. Reitzels Forlag, 1890
Fysiske størrelse | Physical extent:	85 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

L. Holberg.

Det lykkelige Skibbrud.

1890.

55. - 119.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130019092217

Danske Forfattere Nr. 1.

Det lykkelige Skibbrud.

Comoedie udi 5 Acter

af

Ludvig Holberg.

Med Oplysninger udgivet af „Dansklærerforeningen"

ved

Chr. Dorph.

København.
C. A. Reitzels Forlag.
1890.

København. — Bianco Lunos Kgl. Hof-Bogtrykkeri (F. Dreyer).

Indledning.

Den 23de September 1722 aabnedes „den danske Skueplads“, og dermed begyndte saa den store Række af Holbergske Komedier.

Overalt i Europa begyndte paa den Tid blandt Forfatterne et kraftigt Arbejde paa at frigöre Aanden fra de gamle Tiders stærke og kritikløse Tro paa det engang vedtagne og deres mangehaande Overtro i forskellige Retninger; for at opnaa en saadan Virkning maatte der anvendes en skarp forstandig Kritik; de enkelte Mennesker maatte selv efter Evne anvende deres Forstand for at klare sig hvad der var sandt og hvad der var Indbildning, og da stræbe efter ikke at lade sig forvilde fra den rette Vej ved saa „ubevislige“ Ting som hvad der frembragtes af digterisk Fantasi og Følelse. Derved indledes den saakaldte rationalistiske Periode, der satte Forstanden (ratio) paa Höjsædet overfor de andre Sjæleevner.

I Overensstemmelse hermed var ogsaa den holbergske Digtning Forstandspoesi, og hans Komedier vare satiriske, eller, som Holberg kalder det, moraliserende. Det vil sige, de gaa ud paa at oplyse og forbedre Folk ved at give dem klare og tydelige Skildringer af de særegne Fejl, Lyder og Naragtigheder, der vare gængs dengang, og göre det paa en Maade, der, idet den med sin vittige og træffende Fremstilling gottede Folk, dog tillige

bragte dem til at tænke over sig selv og deres Stilling ligeoverfor de i Komedierne noget stærkt skildrede Figurer og Forhold, og derved kunde de saa muligvis selv ledes til at rette hvad de opdagede af lignende hos sig selv. Det var i det mindste Holbergs Ønske og Haab.

I Begyndelsen strømmede ogsaa Folk til Theateret og morede sig kostelig over de saa overordentlig vittige og lattervækkende Personer og Optrin, der viste sig for dem. Men efterhaanden greb den ene eller den anden sig i, at han dog vist selv var behæftet med noget af den Skrøbelighed, som han nu saa' forstærket gengivet paa Scenen og udsat for de andres Latter, og saa blev han fornærmet og betragtede det hele som en personlig Spot, der var møntet netop paa ham eller dog paa hans Stand.

Naar saaledes en af den hvervede Hærs tyske eller tyskagtige Officerer saa' sig i Spejl paa „Jacob v. Thyboe eller den stortalende Soldat", der er et saa ypperligt og netop dansk Eksemplar af den almindelige Type af den Art, saa følte han sig greben af Ligheden og Latterligheden — som han dog havde troet saa godt skjult for alle — og saa ærgrede han sig over den „uforskammede Autor" og holdt sig borte fra det Theater, hvor Officiers vare udsatte for saadan Tort. — Og „Erasmus Montanus", dette Spejlbillede af Datidens ensidig latinsk-opdrættede, disputersyge Studenter; hvor kan man undre sig over, at mange Studenter følte sig haanede ved denne komiske Fremstilling af hvad de og Universitetet i det hele da satte den störste Pris paa! Og „Jean de France"! hvor mange fine unge Herrer, Petitsmaitres, mon der ikke følte sig ramte ved Synet af denne fransk-gale Nar, der efter en lille Udenlandsrejse har lært at foragte alt hjemligt og kun opnaar at göre sig selv latterlig. Og saaledes kunde man vedblive at opregne en lang Række af mesterlige Karakterskildringer, der alle traf Sømmet paa Hovedet og ramte haardt, hvor de traf.

Man kan derfor ikke undre sig over, at Forfatteren fik en stor Mængde Uvenner eller endog Fjender, men

intet Sted træder dog Holberg frem i egen Person i sine Stykker men lader rolig Karaktér brydes med Karaktér og i en for det meste ypperlig anlagt Scenegang det hele udvikle sig, saa „Moralen“ af sig selv springer i Øjnene, idet netop Stykket baade „kommer Folk til at le“ og bringer dem til selv at tænke over Komedien og dens Forhold til det virkelige Liv.

Kun en eneste Undtagelse gör Holberg i dette Forhold, nemlig i det Stykke, som her følger, „det lykkelige Skibbrud“. Det indtager en mærkelig Særstilling, en Slags Centralstilling i hele den store holbergske Komedierække, idet Holberg her ligesom holder Mønstring over en hel Del af sine vigtigste Figurer og over sit eget Forhold baade til dem og til Publikum i det hele. Det var ogsaa det sidste Stykke, der i Holbergs levende Live blev opført for første Gang (den 3dje Januar 1754; Holberg døde 28de Jan. s. A.). Det danner saaledes en Slags Afslutning paa og Regnskab for hans dramatiske Virksomhed, uagtet det i Virkeligheden var forfattet mange Aar tidligere, omtrent 1731, da hans Skuespildigtning i et længere Tidsrum blev afbrudt ved Christian den 6tes Tronbestigelse.

Forinden vi gaa over til at betragte dette enkelte Stykke, der, som sagt, indtager en Særstilling og til sin Forstaaelse kræver noget Kendskab til den holbergske Komediedigtning i Almindelighed, vil vi se lidt paa denne.

Holbergs Komedier ere fremfor alt Karakterkomedier; hvad der især interesserer os i dem er Karakterernes Opstilling og Udvikling, hvorhos i mange af dem ogsaa Intrigen er ypperlig opfunden og gennemført paa den fornöjeligste Maade. Hvad der mindst vækker vor Opmærksomhed, er Kærlighedsforholdet, der ifølge Stykkernes Hensigt ogsaa kun kan faa underordnet Betydning, ligesom Holberg overhovedet heller ikke har det følelsesfulde Sprog i sin Magt, uagtet han jo ellers er en Sprogkunstner af første Rang og især i den komiske Art har skabt det Sprog, som til alle Tider vil forstaas

som ypperligt til sit Brug uden at blive forældet eller uforstaaeligt. Han stræbte ligefrem, som han siger, efter „ej blot Folk alene men og Sproget at polere".

I næsten alle Holbergs Komedier findes der en fast Stok af Personer under de samme Navne og hver for sig med mange indbyrdes overensstemmende Karaktertræk, skönt de i det enkelte have ikke ubetydelige Afskygninger[1]).

Af disse staaende Personer er saaledes Jeronimus sædvanlig den i sit Hus myndige men tillige ordholdende og i Almindelighed ogsaa fuldt retskafne Hersker, der hader de nye Skikke og nye Tanker samt holder streng Hustugt. Til ham slutter sig Magdelone, en ældre Person og Jeronimus's Hustru eller Husholderske, ham underlegen og lydig, skönt hun dog ofte hemmelig holder med de yngre og i Forbindelse med dem søger at narre den strenge Husherre. Her i Stykket er hun imidlertid den stærkeste af de to og driver sin Mand frem til at bryde et givet Ord med Hensyn til sin Datters Forlovelse. — Naar den ældre Mand hedder Leonhart, er han mere medgörlig end Jeronimus og udmærker sig mere ved sin sunde Fornuftighed end ved Karaktérstyrke, derfor bliver han da ogsaa let den underlegne i Forhold til stærkere Viljer f. Eks. i Ægteskabet (Pernilles korte Frøkenstand, Mascarade), ligesom han er en mindre bestemt Modstander af de yngres Ideer og Planer. Om Arv, Gaardskarlen, skal tænkes som gammel eller ung, kan man ikke let se, men i alt Fald kæmper han ikke for „de unges" Ideer mod „de ældres", thi han er en

---

[1]) Saaledes er f. Eks. Jeronimus i en Komedie (Pernilles korte Frøkenstand) ikke alene en havesyg men endog ligefrem bedragerisk Mand. Henrik kan ogsaa skifte en hel Del. I Kandestøberen er han en ubehøvlet Kandestøberdreng, andre Steder optræder han som en kløgtig og fin Tænker. Pernille kan ligeledes have meget forskellig moralsk Værdi o. s. v. Som de nedenfor skildres, er deres sædvanlige Karaktér i sine Hovedtræk.

aldeles ukultiveret Bondekarl, hvem hele det sammensatte Byliv, som han saa uforberedt er kastet ind i, forekommer höjst urimeligt og latterligt, men som han dog forstaar med stor Svinepoliskhed at benytte til sin Profit.

Til de faste yngre Figurer hører naturligvis Elskeren Leander og Elskerinden Leonora, men de ere Bifigurer og kun nødvendige for, at Stykket efter gammel Skik kan komme til at ende med Ægteskab. Det er nette og dannede unge Mennesker, han naturligvis med nogen Lyst til Ungdomsglæder, hvilket er Jeronimus haardt imod, og som i Regelen kun kan tilfredsstilles ved Tjeneren Henriks listige Paafund. Leonoras Elskværdighed viser sig ved fornuftig Adstadighed og pæn Stilfærdighed, hvad der tit bevirker, at hun forekommer noget ældre, end Holberg egenlig har ment. Paa deres Følelsers Styrke og Varme tror man i Regelen næppe ret, selv om Leander er færdig til „med egen Haand at omkomme sig, om hans höjt elskede Jomfru vil forlade ham". Men, som sagt, Holberg havde næppe ret Sans for erotisk Fremstilling.

Og saa er der foruden den ovennævnte Arv som Husets Tyende Tjeneren Henrik og Pigen Pernille; det er dem, der ved deres snilde Paafund drive Intrigen i Stykket for at hjælpe deres unge Herskab til deres Ønskers Opnaaelse. Henrik er opvakt og begavet, ret hvad Holberg kalder „en fortvivlet Skælm", men naar han og Pernille skal kappes i Snedighed, er det altid hende, der gaar af med Sejren. Tyendets Stilling i Huset var dengang ganske anderledes end nu baade med Hensyn til Familiens egne Medlemmer og udadtil i Forhold til fremmede. De blev sædvanlig hele deres Levetid i samme Familie og følte sig derfor stærkt knyttede til den. De vare Venner og Hjælpere for Börnene i Huset, der følte sig fremmede ligeoverfor Forældrene paa Grund af den strænge Hustugt, og de hjalp dem gerne til at undgaa disses knarvorne Bestemmelser. Men overfor alle udenforstaaende holdt Tyendet altid paa Familiens Ære og Ret. Derfor kunde man ogsaa hevne

sig paa en Mand og krænke ham ved at banke hans Tjener, som nu her i Stykket, hvor Henrik ynkelig klager over den Medfart, han lider af dem, som tro sig krænkede af hans Herre, den sandfærdige Skribent.

Endelig forekommer der ogsaa i mange af Komedierne Snyltegæsten Oldfux, en egennyttig og lystigsnedig Mand, der for et Maaltid Mad eller anden Vinding gör alle Slags Skælmstykker, men han gör dem gerne paa en saa fornöjelig og lunefuld Maade, at man ret vel kan forsones med ham.

Paa dette Grundlag af faste Personer er det saa, Holberg opstiller det store Galleri af særlige Karakterer, saaledes som de tog sig ud dengang og særlig her hjemme; dog have de tillige et saa almênmenneskeligt Præg, at de næsten lige saa godt som af Danske kan opfattes og agtes af Folk af andre Nationer, især vel Nordeuropæere. Af disse Personer vil vi blot nævne nogle, til hvilke der hentydes i Det lykkelige Skibbrud, f. Eks. Stygotius, Jean de France, Kandestøberen, den Vægelsindede, Sangklokkerne, en hoffærdig Fattig (i Barselstuen og Don Ranudo), Jacob v. Thyboe, endvidere den Stundesløse, Jeppe paa Bjerget, Gert Westphaler o. s. v. o. s. v.

Det lykkelige Skibbrud er nu, som sagt, ganske enestaaende i den hele Række Komedier, idet Holberg her indfører sig selv under Navnet Filemon, sin egen Karaktér og Livsgerning som hans og viser, hvorledes den hæderlige Handling at sige Folk Sandheden, at revse Laster og lære Folk at undgaa dem, medfører Had og Bagtalelse, medens det modsatte, at rose i Flæng for egen Fordels Skyld, for en Tid kan forblende Folk og skaffe Rosiflengius Ros og Ære, indtil den førstes uegennyttige og brave Sind bliver aabenbaret og skaffer ham Lönnen, her Leonoras Haand.

Gangen i Stykket er saa klar, at vi her ikke behøve at sige videre derom; kun skal vi göre opmærksom paa, at det egenlig indeholder to Handlinger; den første, Rosiflengii og Filemons Kamp om Leonora, optager de

fire første Akter. Femte Akt fremfører saa en Række holbergske Figurer, der for en Dommer fremkomme med deres Klagemaal over de „Skandskrifter“, hvori Filemon har skildret deres Karakterer og derved udsat dem for Publikums Spot. Det er en Slags Opgör imellem Holberg og de Personer, der havde følt sig trufne af hans Satire og beskyldt ham for Bagvaskelse og personlig Vrængen, uagtet hverken deres Navne vare nævnte, eller bestemte Handlinger, de havde udført, vare berörte, saa det saaledes blot var deres daarlige Samvittighed, der havde bragt dem til at hentyde paa sig, hvad der var sagt i al Almindelighed om vedkommende Særheder og Laster.

Der optræder saaledes først en ung Kavalér, François Marteau (Frans Hammer), der træder i Stedet for den berømte Jean de France, og klager over, at Filemon har gjort Nar af ham. Efter at derpaa en politisk Skærsliber (Kandestøberen) har klaget sin Nød, kommer der en Pige, der er vred over, at Filemon har gjort et Vers over hende, betitlet: Femten Sind hver Time (den Vægelsindede), uagtet hun ikke vil erkende, at det passer paa hende. Baade hendes og de andre Klageres Væsen for Retten beviser netop, at de alle have vel fortjent deres Skæbne. En lærd Skolemester og Pedant mener at være spottet i et Nidskrift, kaldet: Den lærde Nar, hvori Filemon endog har fordristet sig til at bruge hans eget Fornavn Johannes som Navn for Narren (Stygotius). (Vi minde her om, at den lærde Prof. Johannes Gram engang skal være fremkommen med lignende Klager mod Holberg.) To Piger, der evindelig snakke i Munden paa hinanden, klage over at være skammelig haanede i „Sangklokkerne eller de svadsige Søstre“ (Øllegaard og Dorthe i Barselstuen, 2den Akt, 8de Scene); en Frue befaler Dommeren at dømme Filemon, fordi hun vil have ham dømt, da han har skrevet et Vers over hende, betitlet: „Fattigdom og Hoffærdighed“ (En Frue i Barselstuen, 3dje Akt, 1ste Scene, eller Don Ranudo). Endelig kommer der en Officer med de Ord: „Hrr. Richter, ich will

den Kerl aufgehenkt haben", og vi have da her tydelig for os Jacob v. Thyboe eller Diderich Menschen-Skræk.

Man vil have lagt Mærke til, at ingen af de optrædende Klagere mod Filemon har de samme Navne som i Holbergs Komedier, hvilket naturlig har sin Grund i, at han ikke ganske vil göre sig til ét med Filemon, der jo ikke er Holberg men kun en Repræsentant for ham. Desuden kunde heller ikke de Personer, der fremstille sig for Retten for at klage over i Komedierne at være spottede, optræde med Komediernes Navne paa dem, da disse jo ikke er de virkelige Personers Navne.

Efterat nu alle disse fra Holbergs Komedier os vel bekendte Personer have fremført deres Klagemaal, afsiges Dommen, og Dommeren forkynder blandt andet: „Jeg haver læset alle Monsieur Philemons Skrifter og derudi fundet Laster og Feil afmalet under opdigtede Navne. Han nægter selv at have sigtet paa nogen, og hans Anklagere kan ikke bevise ham andet over. Jeg dømmer Eder derfor, Mr. Philemon, ganske fri for deres Beskyldninger. Og I Herrer Anklagere, som ved Eders Conduite her for Retten har viset, at, hvis ingen Skrifter vare gjorte til Jer Forhaanelse, saa burde der göres; gaaer hjem, og istedenfor at formere godt Folk Proces, søger at rette de Feil, som vanskaber Eder saa meget."

Naar vi saa sætte de holbergske Navne ind paa Personerne og kalde Filemon Holberg, saa have vi her det Synspunkt, fra hvilket Holberg selv vil have sine Komedier betragtet, hvad Værd han tillægger dem og i det hele den satyriske Digtform som moraliserende eller opdragende og forbedrende[1]).

Da denne Komedie saaledes handler om selve Holbergs Komedieskrivning, hans Hensigt dermed og dens Berettigelse, kan man vel sige, at den staar alene i den

---

[1]) Ogsaa andre Steder i sine Skrifter forsvarer Holberg sin Digtemaades Sandhed og Værdi f. Eks. i Kritik over Peder Paars, Holbergs tredje Satire, og i flere af Epistlerne.

hele Række, er en Slags personligt Indlæg i den literære Strid, som de opvakte, og det bliver et Tilfælde, der ser ud som en Tanke, naar dette Stykke netop blev det sidste, Holberg lod opføre för sin Død. Det er en Slutningsbetragtning og Dom over Filemon-Holberg og hans Gerning.

Det lykkelige Skibbrud.

Comoedie udi 5 Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Jeronymus.
Magdelone, hans Hustrue.
Leonora, hans Dotter.
Pernille, deres Pige.
Philemon, forloved med Leonora.
Henrich, hans Tienner.
Mag. Rosiflengius, Philemons Medbeyler.
Gottfried, Magisterens Tiener.
Leander, Leonoræ Broder.

ACTUS I.

Scen. 1.

Eleonora. Philemon.

Eleonora. Ach min hierte[1] Philemon! jeg frygter, at dette vil faae et slet Udfald; min Stifmoders Had mod ham voxer meer og meer til, saa at, hvor nødig min Far vil bryde sit eengang giorte Ægteskabs-Løfte, saa kommer han dog til at giøre det.

Philemon. Allerkiæreste Jomfrue! saalænge I ikke bryder eders Løfte, saa kand alt andet ikke anfægte mig.

---

[1] Min hierte = min hjertenskære, kære.

Eders Stifmoders Misgunst kand ikke giøre andet end kaste os nogle smaa Stene i Veyen, som kand alleene hindre os, ikke[1] at komme saa hastig til vor Ønskes Maal.

Eleonora. Men, kiære Philemon! efterdi I elsker mig saa høyt, hvorfor vægrer I eder da for at bruge de Midler, som alleene ere mægtige til at befordre eders Kierlighed?

Philemon. Ach Jomfrue! hvad har jeg forsømt? Bebreyd mig ikke saadant. I kiender jo mit Sind. I veed, at jeg er forhadet af Folk, alleene fordi jeg kalder enhver Ting med sit rette Navn, fordi min Mund svarer til mit Hierte, fordi jeg ikke kand sige, at jeg ærer den, som jeg hemmelig foragter, roser den, hvis Feyl jeg seer, og elsker den, som jeg i Hiertet hader. Skulde nu derfore de mange Kierligheds-Erklæringer, jeg har giort min Jomfrue, alleene bestaae i Ord, saa var hun den eneste af alle, som jeg søgte at skuffe. Ach hav ikke slige Tanker om mig, allerkiæreste Jomfrue! Set hvilken Prøve paa mig, som eder lyster. Jeg setter all min Formue, mit Liv med Glæde udi Fare, naar jeg dermed kand bevise, at den Kiærlighed, som jeg bær til hende, er ingen Sminke.

Eleonora. Men hvorfor søger I da ikke, kiære Philemon! at vinde min Stifmoders Gunst og at gaae den under Øyne, uden hvis Samtykke vor Kierlighed ikke kand lykkes? Hun er bleven ophidset imod jer, fordi I adskillige Gange har sagt hende sine Feyl; kand I ikke sagte[2] for min Skyld føre et andet Mundheld[3] og rose hende? Det koster jo intet.

Philemon. Byd mig, Jomfrue! at udøse mit Blod, det er mig mueligt, men ikke at forsværge min Natur i at flattere[4] og rose et Menneske, der er sammensat af lutter Laster.

---

[1] Hindre os ikke at komme = hindre os fra at komme. [2] Sagte = sagtens, gerne. [3] Føre andet Mundheld = tale paa anden Maade. [4] Flattere = smigre.

Eleonora. Men naar I giør det alleene, kiære Philemon! for at forfremme vor Kiærlighed?

Philemon. Jo større Interessen er, som driver mig dertil, jo større Dyd er det at holde Stand.

Eleonora. Ach jeg veed ikke hvad jeg skal kalde saadant.

Philemon. I vil maaske udtyde det som en Koldsindighed; men - -

Eleonora. Jeg veed ikke hvad jeg skal kalde det. Vil I da hellere forlade mig end tvinge jer til at gaae den Gamle under Øyne? Svar mig dertil.

Philemon. Allerkiæreste Jomfrue! frist mig ikke over min Formue.

Eleonora. Jo her er to Vilkor, hvoraf eet maa tages.

Philemon. Vor Lykke er jo ikke udi hendes Hænder.

Eleonora. Jo noget nær; thi min Fader lar sig regiere af hende.

Philemon. Ingen af dem er mægtig til at skille os ad, naar Jomfruens Kierlighed er bestandig, og elsker hun mig af Hiertet, saa styrker hun mig heller i mit Forsæt[1] ikke at gaa fra Dydens Vey, ikke ved Hyklerie at styrke Folk i deres Ondskab.

Eleonora. Ach jeg vil da ikke tale meer derom, men overlade dette til Himlens Forsyn. Men der kommer min Broder Leander.

Scen. 2.

Leander. Leonora. Philemon.

Leander. See skal jeg finde jer forliebte Folk her sammen?

Philemon. Hvad godt Nyt, Monfrere?[2]

---

[1] Forsæt ikke at = Forsæt om ikke at. [2] Monfrere = min Broder.

Leander. Jeg har aldeles intet got Nyt. Jeg er bange for, at det, som jeg længe har havt Mistanke til, engang vil hende. De mange Caresser[1], Mag. Rosiflengius idelig har giort til vor Stifmoder, have aldeles ikke staaet mig an; men jeg har giettet, at de sigtede til det, som jeg i Dag er kommen under Veyr med.

Eleonora. Ach ach, mit Hierte staaer op i min Hals [2].

Leander. Jeg kand ikke berette noget Vist; men det kand jeg alleene sige, at der er stor Venskab imellem vor Far og Magisteren. Jeg saae dem nyelig tale med stor Fortroelighed sammen, og hørte min Far sige disse Ord, da de skiltes ad: Vær forsikret, Hr. Magister! at jeg skal holde mit Løfte.

Eleonora. Ach jeg elendige Menneske, jeg tvivler ingenlunde meer - -

Leander. Men der kommer min Far med vor Stif-Moder; det er best, Monfrere! at I gaaer til Side, at vi dis bedre kand udspionere deres Anslag.

Philemon gaaer bort.

Scen. 3.

Magdelone. Jeronimus. Leander. Leonora. Pernille.

Magdelone. I har aldrig villet troe mig, min Hierte! at der var saa meget Got hos den Mand.

Jeronimus. Nu har jeg befundet det, det er en allerkiæreste Mand. Han elsker mig ret i sit Hierte. Men see, hvad bestiller I her? Holder I Geheym-Raad?

Leander. Nu kom jeg nyelig her, og fandt min Søster alleene.

Jeronimus. Og nu kommer jeg fra en god Ven, som talede med mig om din Søster. Det er ellers Skade, at den Mand skulde have den Skavank udi Ryggen.

---

[1] Caresser = Kærtegn, Høflighedsbeviser. [2] Hiertet staaer mig i min Hals = jeg faar Hjertebanken, ængstes.

Magdelone. Det vil aldeles intet sige; man skal ikke dømme et Menneske af det, som er udvortes.

Pernille. Det er min Troe sandt. Tilmed lader den Pukkel ham ikke ilde[1], den kand ogsaa have sin Nytte, thi den er saa spids, at om hans Hænder kom til Skade, saa kunde han i Nødsfald skrive Vers med Ryggen.

Magdelone. Holdt Munden, din Spotte-Fugl! og bebreyd ikke Folk det, som de ikke selv er Skyld udi.

Pernille. Mener Madamen, at han er fød saadan?

Magdelone. Hvad andet? Hvad som Himlen har skabt, er vel skabt.

Pernille. Ja han er min Troe vel nok skabt for en Pukkelrygget. Er han skabt saa, da er det ikke hans Skyld.

Magdelone. Det mener jeg og.

Pernille. Og er han ikke fød saaledes, saa bær han den dog med Berømmelse, saasom han har faaet den udi lovlig Embede, hvorudover samme Pukkel er ligesaa stor Zirat[2] for ham, som en Blessure[3] er for en Soldat.

Magdelone. Hvad er det for Sladder? Hvad vil du sige dermed?

Pernille. Hvilken ærlig Mand, der sidder saa krum, og giør saa mange Vers om Dagen, kand nok faae saadan Pukkel paa Ryggen; thi der faaer jo ingen Hoppe Føl, ingen Hund Hvalp, ingen Kat døer, han giør jo Vers, dem til Berømmelse, naar man betaler ham derfor.

Magdelone. Du skal faae en U-lykke, din Akkermær[4] hvis du ikke spæger[5] din Tunge.

Pernille. Men hvorfor tar Madamen sig den Mand saa hæftig an?

---

[1] Lader ham ikke ilde = misklæder ham ikke. [2] Zirat = Pynt. [3] Blessure = Saar. [4] Akkermær (Plovøg) = Rakkermær. [5] Spæger din Tunge = tæmmer, holder Styr paa.

Jeronimus. Min Kone har Aarsag at tage hans Parti; thi jeg har udvaldt ham til min Svigersøn.

Eleonora. Ey, Papa!

Jeronimus. Blir du saa allarmered[1] derover?

Eleonora. Hvad andet? Jeg kand jo ikke have to Mænd.

Jeronimus. Ney mit Barn! du skal kun have een, og det skal blive Mag. Rosiflengius.

Pernille. Det er min Troe en feed Karl at vælge ud til Svigersøn. Han maa lade sig høvle ret først, førend han prætenderer[2] saadan velskabt Jomfrue.

Jeronimus. Holdt din Mund, Næse-Viis!

Eleonora. Vil I da, Papa! bryde det Løfte, som I har giort Philemon?

Jeronimus. Ja det vil jeg.

Eleonora. Jeg min Troe ikke.

Jeronimus. Det skal have gode Veye. Jeg vil ikke have den til Svigersøn, der ved Skrifter legger sig ud med hele Verden.

Leander. Det veed jeg ikke han nogen Tiid har giort.

Jeronimus. Jo jo, Magisteren har i Dag lagt ud for mig tydelig alle de got Folk, han har angrebet i sine Skrifter, og sagt mig, at i den sidste [Comoedie], hvoraf han er Autor, jeg selv ikke er sparet. Jeg veed ikke, hvorudi Satyren bestaaer; thi jeg seer aldrig paa saadant Narrerie.

Pernille. Ey, hvilken Bagvaskelse! Jeg var paa Galleriet sidste Comoedie; men der blev min Troe ikke spillet uden om en gammel Hanrey, som lod sig tage ved Næsen af sin Kone. Hvordan kunde nu saadant passe sig paa Herren?

Jeronimus sagte. Gud du faae en U-lykke. Jeg veed ikke, om det er af Ondskab, hun saa taler.

---

[1] Allarmered = forskrækket. [2] Prætenderer = gör Fordring paa.

Magdelone. Nok er det, vi veed, at han er et Skarn. Den daarligste Gierning, min Mand har giort sin Livs-Tiid, er at han har givet Løfte til saadan Karl.

Eleonora. Og mig synes, at det er min Far lidet anstændigt at bryde sine Løfter, som han hidindtil har holdet saa hellige.

Jeronimus. Jo denne Gang med jeres Permission[1] skal jeg bryde mit Løfte.

Eleonora. Men han er ikke anderledes, end han var, da Forlovelsen skede.

Jeronimus. Det kand nok være; men jeg har nu allerførst faaet Oplysning om hans Væsen. Jeg kunde jo bringe mit Huus i U-lykke med at besvogre mig med en Person, der opvækker sig een Fiende efter en anden.

Eleonora. Hvilke Fiender opvækker han sig da?

Jeronimus. Spørgsmaal! een, der skriver Skandskrifter som han.

Pernille. Han opvækker sig til Fiender ikke uden Giække, der have en ond Samvittighed og mener, at alt hvad som siges, sigter paa dem. Men jeg skal bevise, at det er jer Magister, som giør Skandskrifter.

Magdelone. Det skal du aldrig i Ævighed kunde bevise ham over.

Pernille. Jo min Troe skal jeg saa.

Magdelone. Det er en Mand, som bruger sin Pen til alles Berømmelse, og er ikke mægtig at dømme ilde om nogen.

Pernille. Og jeg skal bevise, at han giør lutter Skandskrifter.

Magdelone. Hvori bestaaer det?

Pernille. Det bestaaer derudi for Exempel: om jeg giorde Vers over Magisteren, og sagde, at han havde den bedste Taille[2] i Verden, hvad kunde man kalde det?

Magdelone. Det var spotte-viis.

---

[1] Permission = Tilladelse. [2] Taille = Legemsform, Figur.

Pernille. Men naar han giør Vers over Madamen, maler hende som den dydigste Matrone[1], og berømmer hendes Kiærlighed mod hendes Stifbørn, hvad kalder man det?

Magdelone. Ach min hierte Mand! taaler I, at jeg saaledes skal bespottes af en lumpen Tienneste-Pige?

Jeronimus. Du skal ikke være en Time længer i mit Huus.

Pernille. Jeg havde min Troe længe siden forladt Huset, havde det ikke været for Jomfruens Skyld. Det er af Nidkierhed for hendes Velfærd, at jeg taler saa frit.

Jeronimus. Og det er af Nidkierhed for hendes Bedste, at jeg bryder mit Løfte, og vælger Magisteren til min Svigersøn.

Pernille. Han skal ikke faae hende, om han blev gal.

Jeronimus. Jeg troer, Pigen er rasende; hvem skal vel hindre det?

Pernille. Det skal jeg. Naturen har aldeles ikke dømt Jomfruen at gifte sig med saadan Pukkel-rygget Pedant[2]. Fy for Fanden, han seer jo værre ud end Æsopus[3].

Magdelone. Fort paa Døren, din Taske!

Pernille. Gierne, Madam! men I maa vide, at jeg har 2 Aars Løn til Gode. Gaaer ud.

Jeronimus. Vi vil ikke agte, min Hierte! hvad hun siger; det er kun at lee af. Vi kand bilde os ind, at det er en Hund, som giøer; thi vi kand dog ikke skille os af med hende, efterdi hun har saa mange andre gode Dyder. Alt hvad vi vil giøre, det er at forbyde Leonora at omgaaes med hende. Hør, Leonora! jeg vil gandske ikke[4] have, at du skal holde nogen Omgiængelse med denne Pige. Hun forfører dig.

---

[1]) Matrone = ældre ærværdig Dame. [2] Pedant = ensidig Nar, der lægger urimelig Vægt paa enkelte Smaating. [3] Æsopus er en græsk Fabeldigter, bekendt for sin Grimhed. [4] Ganske ikke = aldeles ikke.

Eleonora. Hun kand min Troe ikke forføre mig; thi jeg har besluttet, hellere at lade mit Liv end at forlade Philemon.

Jeronimus. Og jeg har besluttet at giøre dig arveløs.

Eleonora. Deri vil jeg skikke mig.

Jeronimus. Er det ikke forskrækkeligt? Hvad siger I, Leander?

Leander. Jeg kand ikke andet end rose min Søsters Generositet[1].

Magdelone. Hillemænt, Generositet at sætte sig op imod sine Forældre!

Leander. Besynderlig saadan Stifmoer, der elsker os saa høyt.

Jeronimus. Jeg tænkte nok det. Den stakkels Kone er jer aldrig til Maade. Hun elsker jer alt for meget, I var ikke værd saadan Moer. Fort ind, jeg kand ikke see jer for mine Øyne.

Scen. 4.

Jeronimus og **Magdelone.**

Jeronimus. Hvad skal vi giøre ved dette, min Hierte? I seer, at mit hele Huus blir rebelsk[2].

Magdelone. I skal bruge de Midler og den Myndighed, en Far har at holde sit Huus i Tømme. Skulde Børn have deres egen Villie? De veed jo ikke hvad dem selv tienligt er. Tænk engang, udi hvilken Tilstand vi skulde bringe vort Huus, om Philemon blev vor Svigersøn. Man siger jo, at man skal kiende Folk paa dem, som de holde Venskab med.

Jeronimus. Jeg finder, at jer Tale er vel grundet, min Hierte! Men der kommer Mag. Rosiflengius.

Magdelone. Ach den allerkiæreste Mand! mit Hierte hopper i mig af Glæde, naar jeg seer ham.

---

[1] Generositet = Ædelmod. [2] Rebelsk = oprørsk.

Scen. 5.

Mag. Rosiflengius. Jeronimus. Magdelone.

Rosifleng i sort Habit med en liden Krave. Jeg glæder mig ved at finde min gunstige Herre med dydædle Frue her alleene.

Magdelone. Ach velkommen, Herr Magister! Nu stode vi og talede om ham.

Rosifleng. Jeg haaber, at det var ikke andet end Got, saasom jeg veed, at deres Dydzirenhed er min Veninde, eller rettere at sige, min Patronesse[1] og Velynderske.

Magdelone. Vi have ikke Aarsag til andet; thi Herr Magister har ladet see udi mange Ting, at han er vor Ven, talet og skrevet altid til vor Berømmelse, saa at det er hans Godhed alleene at tilskrive, at jeg saa tit med Berømmelse er kommen i Trykken.

Rosifleng. Ingen Godhed, Eders Dydædelhed! men et Debitum[2], Pligt og Skyldighed. Eders Dydædelheds saavel som min gunstige Herres Soel-skinnende Dyder giør alleene min ellers tynde Venam[3] (at jeg skal tale poetice) eller ringe Skialdre-Geyst frugtbar; thi hvor saa mange Dyder udi eet Subjecto ere samlede og concentrerede, er det ingen Umage at skrive Vers; hvor en Achilles[4] er at poeticere over, er ingen Konst at være Homerus. Vil jeg tale om Gudsfrygt, giver Eders Gunst[5] saavel som Eders Dydzirenhed mig Vidtløftighed af Materie[6]. Vil jeg tale om Fromhed, Sagtmodighed, Forstand, Ærlighed, da finder jeg, alle disse Dyder hos dem have fæstet Boelig og taget Sæde.

Jeronimus. Siig ikke det, min Herre! Der er dog mange, som tale ilde om os.

Rosifleng. Jeg veed det nok, Eders Gunstighed!

---

[1] Patronesse = Velynderske. [2] Debitum = Skyldighed. [3] Vena = Aare, Digterevne. [4] Achilles er en af Hovedpersonerne i Homers Iliade. [5] Eders Gunst saavel som Eders Dydzirenhed = I, gunstige Herre og I, med Dyder prydede Madame. [6] Materie = Genstand.

og de maaskee, som I mindst har forskyldt det af. Jeg nævner ingen; thi det er mod min Natur at tale en Hund noget til Præjudice[1], end sige et Menneske.

Magdelone. Jeg veed nok hvem han mener; derfor har min Mand og jeg allerede slaaet ham af vore Tanker og i den Sted kast[2] vore Øyne paa min Herre og udvælget ham til at være vor Svigersøn.

Rosiflengins. Det er eders Godhed, ikke mine Fortienester, der bane mig Vey til saadan Lykke. Jeg haaber dog, at deres kiære Plante, jeg mener Jomfrue Dotter, skal befinde sig vel ved saadant. Jeg haver ingen Midler arvet efter mine kiæreste Forældre, det er sandt; men jeg takker dem og kysser deres Aske, for god Education[3] og Optugtelse. De har udi den grønne Ungdom ladet mig lære de Ting, hvorved jeg kand fortiene mit Brød; thi jeg var neppe 2 Gange 8 Vintre gammel, at jeg skal tale poetice, førend jeg havde sovet mange Nætter paa Parnasso hos de 9 Musæ og drukket af Hyppocrene Kilde[4], det er, giort Vers, brave Folk til Berømmelse, saa jeg nu lever rigelig af Poesien, og der er ingen Dag, jeg jo fortiener 10 Rdlr. derved. Da derimod Monsr.[5] Philemon opvækker alles Had mod sig ved sine Skrifter, og saaer den Sæd, hvoraf Fiender opvoxe.

Magdelone. Hører I det, min hierte Mand! Vi havde været ilde opskiørtede, om vi havde faaet saadan en Karl til Svigersøn.

Rosiflengius. Derfor seer man slige Folk som han og hans Lige allevegne at være forhadt.

Magdelone. Og det ikke uden Aarsag; thi intet kand smerte got Folk meer end at see sig straffet[6] og igiennemheglet af dem, som ingen Magt[7] har dertil.

---

[1] Præjudice = Skade. [2] Kast = kastet. [3] Education = Opdragelse. [4] Ifølge den græske Mythologi vare de ni Muser, der opholdt sig paa Bjerget Parnassos, hvor Kilden Hippokrene flød, Gudinder for Videnskab og Kunst. [5] Monsieur = Herre. [6] Straffet, her = irettesat. [7] Magt = Myndighed.

Jeronimus. Derfor undrer jeg mig over, at visse Folk faaer Pension af store Herrer for saadant.

Rosiflengius. Min Herre! mange har Lyst til at lee paa andres Bekostning. De elsker derfor satyriske Skrifter og belønner Autor[1], skiønt de har slette Tanker om ham; ligesom man elsker og belønner Forræderie, men hader Forræderen.

Jeronimus. Jeg har alt nok, Hr. Magister! Jeg gav min Dotter ikke til den Mand, om han kunde veye hende op med Guld. Banker paa. Hey Pernille!

Pernille kommer ind.

Jeronimus. Lad min Datter strax komme ind.

Scen. 6.

Jeronimus. Magdelone. Rosiflengius. Eleonora. Pernille.

Jeronimus. Min Dotter! jeg har givet dig lidt Tiid til at udkaage din Galde og overveye hos dig selv hvad det er at sette sig op mod sine Forældre, der søger at afvende en U-lykke, som du selv vil styrte dig udi. See her er den brave Mand, jeg har foreslaaet, som er elsket af alle Folk, og er i Stand at underholde dig reputeerlig[2]. Da derimod den anden er forhadet af alle, og maatte omkomme af Armod, hvis han ikke havde arvet nogle Midler. Hvad svarer du dertil?

Leonora græder.

Rosiflengius. Ach den ædle Siæl! saasnart hun hørte mine Dyder opregne, faldt hun i Graad. Græd ikke, allerkiæreste Nymphe![3] det er kun det Ringeste, som kand siges om mig.

Eleonera. Ach jeg elendige Menneske!

Rosiflengius. Hendes forrige Daarlighed klemmer hendes Hierte. Græd ikke, min Gudinde! Den vingede Gud Cupido[4] har indskudt hende en skadelig

---

[1] Autor = Forfatter. [2] Reputeerlig = hæderlig, anstændig. [3] Nymphe = Gudinde, skönne Ungmø. [4] Cupido = Amor, Elskovsgud.

Kierlighed, som har varet indtil nu, da endelig den udi Svane-Vogn agende Gudinde, jeg mener Venus[1], har befalet at læge Saaret igien, saa at hun er kommen til sig selv.

Pernille sagte. Det var jo Fandens eget Sprog; faaer jeg end een saadan Phrase[2] til Livs, kommer jeg til at kaste min hele Froekost op.

Eleonora. Ach min hierte Papa! jeg beder om Forladelse, jeg faaer saa ont, jeg maa lidt ind.

Gaaer bort.

Rosiflengius sagte. Hvilken underlig Virkning dog Kierlighed har! Saa snart hun saae mig, faldt hun i Graad, og fik ont.

Jeronimus. Hvad gaaer af hende, Pernille?

Pernille. Jeg veed min Troe ikke hvad der gaaer af hende, thi jeg saae ikke hvad hun spisede til Froekost; men der vil gaae en Hob reven Øll og Brød af mig.

Jeronimus. Jeg forstaar aldeles ikke hvad du vil sige.

Pernille. Det er let at forstaae; hvilken Jomfrue der seer saadan Karl, og hører ham tilligemed tale, sær om Formiddagen, naar Maven er utidig, og dog kand holde tæt, den vilde jeg see paa. Er det Mand for jer Dotter, for en ævig U-lykke?

Rosiflengius. Hvad siger denne Pige? Hun er ikke rigtig i Hovedet.

Jeronimus. Ney hun har Raptus[3] sommetider. Jeg taaler en Hob af hende, efterdi hun har tient mig længe og ladet see stor Troeskab.

Rosifleng. Hør, lille Pige! komme de Raptus tit over jer?

Pernille. Monsieur, kommer disse Raptus tit over ham?

Rosifleng. Jeg er altiid den samme.

---

[1] Venus var Romernes Gudinde for Skönhed og Kærlighed. [2] Frase = Talemaade, vedtaget kunstigt Udtryk. [3] Raptus = Anfald af Forvirring.

Pernille. Jeg er og altiid den samme.

Rosifleng. Saa er I jo altiid gal.

Pernille. Saa er I jo og altiid gal.

Jeronimus. Jeg troer virkelig, at hun er bleven forrykt. Hør, Pernille! kiender du mig?

Pernille. Jeg kiender jer heel vel; I er mit Herskab, og denne er den Pukkelryggede Versekræmmer, som er gal baade paa Legemets og Sindets Vegne, thi han maa have faaet lige saadan Pukkel i sin Hierne som paa sin Ryg.

Jeronimus. Fort herud, din Laptaske!

Pernille. Ach Herre! lad mig bevise først, at han er gal.

Rosifleng. Slaae hende ikke, min Herre! lad mig høre, hvori det bestaaer.

Pernille. Hør, naar saadan vanskabt Glosebog kom og beylede til mig, som ikke er Jomfrue engang, holdt jeg med Billighed for, at han løb med Liimstangen. Nu begiærer I til Ægte en kiøn fornemme Jomfrue, *ergo* er I Daarekiste-gal.

Rosifleng. Ach min Herre! jeg har aldrig været saa forhaanet tilforn.

Jeronimus. Fort herud, dit Skarn! Jeg forbyder dig at komme i mit Huus meer.

Pernille. Og jeg forbyder ogsaa den Pedant at komme inden vor Dørtærskel. [Gaaer.]

Magdelone. Ach min Herre! jeg haaber, at han regner os ikke til Onde hvad som er passered.

Rosiflengius. Aldeles ikke.

Jeronimus. Han skal faae Satisfaction[1], Pigen skal strax paa Døren, og I skal, Trods for hende og den hele Verden, blive min Svigersøn. Vil min Herre behage at komme til mig i Eftermiddag, saa skal Forlovelsen skee..

Rosifleng. Jeg skal ikke manqvere[2] at komme.

De gaaer alle ud.

---

[1] Satisfaction = Oprejsning. [2] Manqvere = undlade.

ACTUS II.

Scen. 1.

Henrich kommer ind paa Hovedet, seer sig tilbage.

Gid I faae en U-lykke, I maatte holde jer til min Herre og lade en stakkels uskyldig Tiener være uskaaren[1], som kand hverken læse eller skrive. Jeg gaaer paa Gaden i mit lovlige Ærende, saa møder mig en Advocat, hvilken kneppede mig paa Næsen, og sagde: Vær saa god at hilse din Herre, og siig ham, at det er en liden Erkiendelse for de Vers, han giorde forgangen Uge. Jeg løb, som Fanden var i Hælene paa mig, ey holdende det raadeligt at indvikle mig i Disput derover; thi vil man trætte med de Karle, kommer man til at betale Processens Omkostninger oven i Kiøbet. Jeg kunde af Alteration[2] ikke føle Smerten i Førstningen; men da jeg kom i en anden Gade, begyndte min Næse at værke; som der var lys Lue i den. Da sagde jeg: Gid du faaer en U-lykke, du maatte kneppe dine egne Folk og lade en fremmed Mands Tieneres Næse være med Fred. Jeg var neppe kommen i en anden Gade, førend jeg faaer 2 Jeans de Francer[3] paa Halsen, hvilke forfuldte mig med nøgne Kaarder; men som de løbe efter Tacten paa de store Stene[4], for ikke at bestænke deres sviklede Strømper, og jeg løb udi Skarnet allevegne, hvor jeg fandt Gienvey, kunde de ikke naae mig. Jeg blev saa elendig baade af Alteration og den stærke Løben, at jeg maatte ind til en Barbeer for at lade mig aarelade; men han, i Steden for at aabne Aaren med en Lancette, gav mig et Ørefigen, og sagde: Hils din Herre, og siig, at

---

[1] Uskaaren = uanfægtet, i Fred. [2] Alteration = Forskrækkelse. [3] Jeans de Francer = franskgale Lapse (se Komedien). [4] Store Stene = store utilhuggede Stene langs Midten af Gaden, der vare lidt höjnede over den øvrige Brolægning.

det er et lidet Nachspil[1], som han kand bruge til den Barbeer-Comoedie[2], som blev spillet i Gaar, efterdi Comoedien i sig selv er noget kort. Jeg var glad ved, at samme Nachspil bestod kun af een Act, og at han ikke vilde fuldføre de andre Acter paa min Næse og Øren, og gik hen i et Bislag[3]; men til min U-lykke boede i samme Huus en Skiærsliber, hvilken lod, som han havde Medlidenhed med mig, tog mig ind i sin Stue, og sagde, at han havde en skiøn Salve at smørre paa Saaret. Men i Steden for Salven saae jeg han hentede sin Krabask; jeg var derfor ikke seen paa Benene, løb bort, forfuldt af alle Skiærsliber-Drengene indtil dette Sted. Ach havde jeg fat paa min Herre, medens Blodet kaager endnu i mig! Jeg skulde sige ham eengang for alle, at hvis han ikke lader sin Skrive-Syge, komme vi til at gaae paa Gaden med Escorte[4] herefter. Jeg seer mig allevegne om; thi som jeg i Dag har geraadet[5] udi 4re U-lykker, og en Tragoedie skal bestaae i 5 Acter, saa er jeg ogsaa bange for den sidste. Men er det ikke Mag. Rosiflengs Tiener? Den Karl har bedre Tieneste end jeg. Jeg tiener hos en ærlig Mand, der siger Folk Sanden[6], hvilken Dyd er i disse sidste Verdens Tider ikke meget i Moden, og renderer[7] ikke andet end Had, Avind, Foragt, Næse-Styver, Ørefigen. Han derimod tiener hos en Fuchsschwantzer[8], som har alle til Venner.

Scen. 2.

Gottfried med en stor Bylt paa Ryggen, hvormed han setter sig ned. **Henrich** setter sig ved den anden Side.

Gottfried. Her kommer en stor Hob Penge at springe i disse Dage, som min Herre har skrabet sam-

---

[1] Nachspil = Efterspil. [2] Barbeercomoedie = Komedien Gert Westphaler, der først opførtes i fem Akter men senere forkortedes til een Akt. [3] Bislag = Regnskur udenfor en Gadedör. [4] Escorte = Følge, Ledsagelse til Forsvar. [5] Har geraadet = er kommen. [6] Sanden = Sandhed. [7] Renderer = giver Rente. [8] Fuchsschwantzer = Rævepels, En der logrer.

men med at giøre Vers; thi han har faaet Amour[1] i Hovedet, han vil giftes. Jeg skal hen til en Boghandler med disse u-saalte Vers, som han har giort forgangen Maaned. Folk kand ikke begribe, hvordan han kand giøre saa mange Vers udi saa kort Tiid; men de Vers, som vi har giort i Fior, kaager vi op igien i Aar, hvilket er oeconomisk nok, thi ellers maatte den poetiske Geyst faae en U-lykke paa Sidstningen og blive gandske udtømmet. Vore Votumer[2] neden under Begravelse-Vers forandrer vi dog ikke gierne, og Slutningen bliver, at den Afdøde staaer med Palmer i Hænder, enten han har levet skikkelig eller som et Best; thi det lader ilde at tale Ont om de Døde. Disse Palmer forskaffer os anseelige Foræninger af de Afdødes Arvinger; thi det er saadan uformodende og uforvented Glæde for dem at see deres kiære Forældre udi Verset staae med Palmer udi Hænderne, som[3] de veed, at det er gandske uforskyldt, hvorfore de ansee min Herre som een, der har Hoved-Nøglen til Paradiis, thi han er her det samme, som Paven er i Rom, udi hvis Magt det er at publicere[4] paradisiske Rangs-Forordninger og at give Folk Gang og Sæde udi Himmerig med Helgene, som har ladet see een og anden Generositet, førend de døde. Arvingerne har derforuden[5] den Trøst deraf, at endskiønt de følger i alting deres kiære Forældres Fodspor, saa kand de dog, det u-anseet, ved en liden Anstalt, førend de døer, ogsaa komme til at staae med Palmer i Hænderne. Vil nogen sige, at derfor blir man lige salig, enten en Poet roser eller laster een efter eens Død, da maa man vide, at min Herre udi sine Vers tildømmer ingen Himmerig uden stor og vigtig Aarsag. Han giør ingen Skiøge til en kydsk Lucretia[6], ingen Hest til en Richelieu[7], ingen

---

[1] Amour = Amor, Elskov. [2] Votumer = Domme. [3] Som de veed = eftersom de véd. [4] Publicere = offentliggöre. [5] Derforuden = desforuden. [6] Lucretia er en for sin sædelige Strenghed bekendt Kvinde i den romerske Historie. [7] Richelieu er en berømt fransk Statsmand.

Varulv til en Absalon[1], uden han har stor Raison[2] dertil, det er, uden man betaler ham derfor.

Henrich. Det er en forbandet forslagen Karl, han roser og kagstryger sin Herre paa eengang.

Gottfried. Denne forrige Maaned var os en feed Maaned, baade paa Bryllupper og Begravelser. Jeg har her en Liste paa alt hvad vi derved har fortient, hvilken Liste min Herre vil vise sin tilkommende Svigerfar, at han deraf nogenledes kand see hans aarlige Indkomster.

Tar Listen frem.

Henrich. Forrige Maaned var ogsaa en frugtbar Maaned for mig, men paa Ørefigen, Næsestyvere, Natpotter over Hoved; for min Herre paa Had, Avind og Suurseende, hvorpaa jeg ogsaa har en Liste, at man deraf kand see vore aarlige Indkomster.

Gottfred setter sine Briller paa, og læser snøvlende: Den 4de Febr. for et Brude-Vers, kaldet Lucretia Rediviva, det er: den anden kydske Lucretia, 10 Rdlr.; thi hvorvel samme Pige havde været 3 Gange besovet udenlands, levede hun dog meget kydsk her paa Stedet, og kom kun 4re Maaneder for tilig i Barselseng.

Henrich. Jeg maa ogsaa sette mine Briller paa og læse: Den 5te dito giort et Stykke, kaldet den christne Jøde, hvorfor en Capital af 300 Rdlr. blev min Herre opsagt.

Gottfred. Den 8. dito et Vers, kaldet Fruentimmerets Ærekrands, hvorfor en fornemme Dame skikkede min Herre en Sølvdaase, og lod sige, at det skulde ikke blive derved.

Henrich. Den 9de dito giort en Comoedie, kaldet de 7 onde Aander, hvorfor jeg fik et Ørefigen paa min Herres Vegne af en fornemme Dame, som lod ogsaa sige, at det skulde ikke blive derved.

Gottfred. Den 11te dito giort Lykønskning til eens Promotion[3], hvorudover min Herre blev buddet til Bords og sat øverst.

---

[1] Absalon, Davids Sön, omtalt i det gl. Testamente for sin Skönhed. [2] Raison = Grund. [3] Promotion = höjtidelig Udnævnelse til Doktor.

Henrich. Den 12. dito Raillerie[1] over eens Promotion, hvorudover min Herre fik Had i Steden for Mad.

Gottfred. Den 15de dito giort et Liig-Vers over en Møller, kaldet den retfærdige Aristides[2], hvorfor min Herre bekom 6 Tønder Hvedemeel, som var den salig Mands sidste Uges Extra[3] udi Professionen, førend han døde.

Henrich. Den 16. dito giort en Satire over Møllere, hvorfor jeg, gaaende forbi en Mølle, fik en Skieppe Kli over Hovedet.

Gottfred. Den 17. ejusdem[4] giort et Vers, kaldet det berømmelige Kandestøber-Laug, hvorfor min Herre af Lauget fik 6 Dosin Engelske Tallerkener til Skiænk.

Henrich. Den 18. ejusd. giort et Vers, kaldet den politiske Skiærsliber, hvorudover jeg nær havde bleven tegnet med en Ragekniv i Panden, hvis jeg ikke havde været des raskere paa Benene.

Gottfred. Den 21. ejusd. giort et Bryllups-Vers til en gammel Mand, som tog en ung Pige, kaldet den med Rosen forenede Lillie, hvorudover vi bleve budne til Bryllup og herlig tracterede.

Henrieh. Samme Tiid trykt et Vers, kaldet gamle Mænds Barndom, hvorudover alt dette smagede i vor Mund som slet intet.

Gottfred. Den 24. hujus[5] et Vers, kaldet Jephtæ Dotter, til en Pige, som døde ugift, men havde ladet gaae 4re à 5 Møedommer af Stabelen i sin Ungdom, hvorudover min Herre fik et Theebord med Kiedel og Trekpotte til Foræring. Hvem er det, som snakker der? Seer sig om. Det maa være min Echo.

Henrich. Den 25. hujus giort et Vers over en Pige, som ogsaa aldrig vilde gifte sig, kaldet: Det er ikke Guld alt hvad som glimrer; hvorudover jeg nær

---

[1] Raillerie = Spot. [2] Aristides er en for sin Retfærd berømt Athener. [3] Extra = udenfor, d. e. det udenfor Retten = utilladelig Fortjeneste. [4] Ejusdem = i samme (Maaned). [5] Hujus = i denne (Maaned).

havde faaet en ævig U-lykke og i Steden for en Trekpotte en Natpotte over Hovedet.

Gottfred. Den 26. ditto giort et Vers, kaldet udenlandsk Reyses Nytte, hvorudover min Herres Broder strax fik Condition hos en Herre, og blev udvaldt til at reyse uden Lands med hans Sønner.

Henrich. Den 27. ditto giort et Vers, kaldet den daarlig uden Lands Reyse, hvorudover min Herres Broder, som skulde reyse uden Lands med en Herre, fik i Naade sin Afskeed.

Gottfred. Den 28. giort et Vers, kaldet den ædle Barbeerkonst, hvorudover ingen siden vil tage Penge for at rage ham. Der er min Troe een, som snakker. Seer sig om igien. Ney det er min Echo.

Henrich. Den samme Maaned *ut supra*[1] giorde min Herre en Comoedie, kaldet det snaksomme Barbeer-Facultet[2], og har siden den Tiid holdt det raadeligt at rage sig selv.

Gottfred. Men jeg hører ligesom een snakke. Hvad Fanden er det for en Karl, som sidder og mumler der? Hør, Kammerat! hvor skriver du dig fra!

Henrich. Ingensteds.

Gottfred. Du maa endelig have nogensteds hjemme?

Henrich. Ney ingensteds sikker.

Gottfred. Est du her fra Byen?

Henrich. Ney Byen er fra mig; thi alle vender mig Ryggen.

Gottfred. Da est du ilde skaaren[3], arme Dievel! Har du da ingen Venner?

Henrich. Ikke en Siæl.

Gottfred. Ey, det er underligt; da har jeg flere Venner, end jeg kand tælle. Men hvad Ont har du da giort?

---

[1] Ut supra = som ovenfor nævnt. [2] Facultet, her = Lav. [3] Skaaren = stedt.

Henrich. Ikke andet end at jeg tiener hos en god ærlig Mand, som siger Sanden.

Gottfred. Det er ingen Lyde; det er noget, som Folk bør elskes for. Sandhed har altid været en stor Dyd.

Henrich. Det maa have været i gamle Dage, men nu ikke meer.

Gottfred. Ey Snak! en Dyd er og bliver en Dyd til Verdens Ende.

Henrich. Jeg har ogsaa tænkt det samme; men min Ryg siger ney.

Gottfred. Hvad Pokker er det for Snak? Kand din Ryg tale?

Henrich. Perfect[1]. Hør, Monsieur Ryg! er Sandhed en Dyd? Tænkte jeg det ikke vel? Veedst du hvad den svarer?

Gottfred. Hvad svarer den?

Henrich. Den siger: Det skal en Slyngel have sagt.

Gottfred. Din Ryg maa selv være en Slyngel.

Henrich. Det kand nok være; men slige Disputer har jeg jevnlig med min Ryg.

Gottfred. All den Snak er meget forblummet.

Henrich. Det er jo let at begribe; naar jeg siger, at Sandhed er en Dyd, og min Ryg viser gule, blaae og grønne Stræger, som ere Sandheds Frugter, saa slutter jeg, at det er en Lyde.

Gottfred. Nu forstaaer jeg. Du faaer Hugg, fordi du siger Sandhed. Jeg har Medlidenhed med dig; det er Synd, du skal slaaes derfor.

Henrich. Men hør, Landsmand! tiener du ikke hos Mag. Rosiflengius?

Gottfred. Jo jeg giør; kiender du ham?

Henrich. Skulde jeg ikke kiende saadan ypperlig Mand?

Gottfred. Jeg takker for de gode Tanker, du

---

[1] Perfect = udmærket.

har om min Herre. Veedst du, at han skal giftes i disse Dage?

Henrich. Han skal Fanden heller; hvem skal han have?

Gottfred. Han skal have [Hr.] Jeronimi Dotter, som tilforn var forlovet med een ved Navn Philemon.

Henrich sagte. Hillemænt, det er en forbandet Tidende. Høyt. Med Philemon?

Gottfred. Ja Hr. Jeronimus har i Dag opsagt ham sit Løfte og udvaldt min Herre til sin Svigersøn.

Henrich. Men er det mueligt, at han vil have den pukkelryggede Verse-Kræmmer til Svigersøn?

Gottfred. Du skal faae en U-lykke, dersom du taler saaledes.

Henrich. Skal jeg faae en U-lykke derfor, saa er jo Sandhed ikke en Dyd, som du siger.

Gottfred. Det er ingen Dyd at bebreyde et Menneske Legemets Feyl, som det ikke selv er Skyld udi.

Henrich. Ja det er sandt nok; jeg beder om Forladelse. Men at tale Alvor, er det mueligt, at Monsieur Jeronimus vil give sin Dotter til den Fuchssvantzer.

Gottfred. Holdt din Mund, jeg giør ellers en U-lykke paa dig.

Henrich. Det er dog ikke meget usandt; thi han roser jo alle Folk i Fleng for Penge.

Gottfred. Hvad kommer det dig ved?

Henrich. Jeg siger det kun for at bevise, at Sandhed er ingen Dyd.

Gottfred. Du faaer nok en U-lykke for din Sandhed engang i Verden.

Henrich. Og din Herre faaer nok en U-lykke i den anden Verden for sin Løgn og Hyklerie.

Gottfried gaaer.

Scen. 3.

Henrich. Philemon.

Henrich. See der kommer min Herre; det var Skade, han ikke kom før, at han kunde have hørt denne Samtale.

Philemon. Nu, Henrich! hvad got Nyt?

Henrich. Naar Fanden er jeg vant til at bringe got Nyt?

Philemon. Hvad ont Nyt da?

Henrich. Vil ikke Herren tage det ilde op, om jeg bringer det til ham ligesaa frisk, jeg har faaet det?

Philemon. Ney saa mænd, lad mig kun faae det at høre.

Henrich sagte. Han skal baade faa det at høre og føle. Høyt. Est du der, din Slyngel, din Æretyv?

Philemon. Hvad Pokker vil dette sige? Hvorfor taler du mig saa plump til?

Henrich lader, som han vil slaae ham.

Philemon. Hey est du afsindig?

Henrich. Ey, det er kun Begyndelsen, Herre! Det er kun det første Nyt, jeg bringer *in Natura* fra Advocaten.

Philemon. Gid jeg faaer Skam, troer jeg, at Drengen[1] er rigtig i Hovedet.

Henrich trækker sin Kniv, og Philemon løber.

Henrich. Bie kun, Herre! det er Barberérens Respect[2], som jeg kun vil ydmygst formelde.

Philemon. Det er jo et stærkt Raserie.

Henrich. Jeg seer nok, at Herren er ligesaa bange som jeg.

Philemon. Hvorfor overfalder du mig saadan?

Henrich. Herren befaler mig at bringe ham det Nyt, som jeg har faaet, og det bringer jeg ham i Natura. Jeg har nydt udi een Gade i Dag over en halv Snees

---

[1] Drengen = Karlen, Tjeneren. [2] Respect = Ærbødighed.

slige Complimenter[1] af Folk, i hvis Kalune jeres Vers, Fortaler og Bagtaler giøre en hæftig Virkning.

Philemon. Ikke andet?

Henrich. Jo jo, der tør nok blive noget andet af, som er værre, dersom Herren ikke holder op at skrive saadant Tøy.

Philemon. Hvad vil du da, at jeg skal skrive? Skal jeg give mig til efter endeel andre Poeters Exempel at rose Udyder og styrke Folk udi Ondskab?

Henrich. I skal slet intet skrive; hvem Pokker beder Herren skrive?

Philemon. Det er U-lykken, Henrich! at adskillige kloge og retsindige Folk, der seer gierne, at Laster blive igiennemheglede med Eftertryk, holder mig beqvem[2] dertil, og derfor opmuntre mig til at moralisere[3].

Henrich. Men naar nu adskillige Giække, som finde deres naragtige Navn og Rygte besværget[4] derved, komme med deres Prætensioner[5] derimod, kand man vel da give dem Assignation[6] paa disse kloge og retsindige Folk, som har raadet til slige Skrifter?

Philemon. Giv dig tilfreds, Henrich! det bliver nok got, naar Stormen har udraset.

Henrich. Men det er U-lykken, at man let kand kuldseyle, medens Stormen varer.

Philemon. Sandhed, hvor længe den er forfuldt[7], triumpherer[8] dog omsider.

Henrich. Hvad kiærer jeg mig om, at Sandhed triumpherer, naar man har slaget Arme og Been i Stykker paa mig? Mon den gode Mons. Sandhed kand triumphere mig dem til Rette igien? Om Sandheden da triumpherede tusinde Gange siden, og hele Verden talede om mig som en Martyr[9], saa var jeg dog og blev en

---

[1] Complimenter = Høflighedstegn. [2] Beqvem = duelig. [3] Moralisere = tale belærende og forbedrende. [4] Besværget = besværet, angrebet. [5] Prætensioner = Krav. [6] Assignation = Anvisning. [7] Forfuldt = forfulgt. [8] Triumpherer = sejrer. [9] Martyr = Blodvidne.

Lemlæsted. Hvad nytter det een, at man berømmer ham, naar man først skiær Ørene af ham, hvormed han skulde høre sin Roes? Hvad nytter det Herren, at han blir roset for sine Skrifter, naar han er død, og intet føler dertil?

Philemon. Henrich! det er hverken Belønning, medens jeg lever, eller Roes efter min Død, som styrker mig i mit Forset, men det at jeg i min Alderdom kand trøste mig ved at have giort noget Got, og at min sidste Time kand være mig ligesaa sød og behagelig, som den vil være en Horreur[1] og Forskrækkelse for dem, der har brugt deres Pen til at besmykke Løster og Udyder.

Henrich. Mon ikke Verden blir den samme, enten I eller andre Sandheds Trompet-Blæsere ere til eller ey?

Philemon. Det er sandt, Henrich! Verden synes intet at bedres hverken af Prædikener eller andre moralske Skrifter; men hvis man holdt gandske op med at præke og moralisere, bleve Menneskene endnu verre, thi man har seet ved saadan Afskaffelse endog de mest polerede[2] Nationer forfalde til Brutalitet[3] og Vildhed.

Henrich. Jeg vil ikke raisonnere meer derom, Herre! men jeg kand lade jer det vide, at I har moraliseret med saadan Eftertryk og Virkning, at Magister Rosiflengius kommer inden faa Dage til at sove i jer Kiærestes Arm.

Philemon. Jeg veed nok, at der er noget i Giærde, Henrich! men jeg haaber dog, at det ikke skal komme saa vidt. Men har du hørt nogen Omstændighed derom?

Henrich. Ikke videre end af Magisterens Tiener, som sagde mig, at hans Herre har faaet Ja paa Jomfruen, og skal med det allerførste holde Bryllup.

Philemon. Ach er det mueligt, at Mons. Jeronimus, der har passeret[4] for saadan ærlig Mand hidtil

---

[1] Horreur = Rædsel. [2] Polered = dannet, civiliseret, sleben. [3] Brutalitet = Dyriskhed, Raahed. [4] Passeret = gaaet for.

Dags, saa skammelig vil bryde sit Løfte? Men hvis han har forglemmet mig, saa forlader dog ikke Jomfruen mig.

Henrich. Hun vil nok giøre Modstand en Tiid lang, men kommer dog at beqvemme[1] sig.

Philemon. Forlader hun mig, saa døer jeg af Sorg.

Henrich. Jeg havde aldrig tænkt, at en Satyricus kunde være saa forliebt. Men der kommer Jomfruen med hendes Broder og Pernille.

Scen. 4.

Leander. Leonora. Pernille. Philemon og **Henrich.**

Leander. Monsieur! vi har slette Tidender at bringe ham.

Philemon. Ach jeg kand ikke faae slettere Tidender end de, som ere mig nyeligen komne for Ørne.

Leander. Men maaske det er noget andet end det, som I tænker.

Philemon. Er det andet end det, som jeg veed, saa er det ingen ond Tidende; thi intet foru-roliger mig, uden at jeg faaer at høre noget, som til intet giør min Forlovelse med Jomfrue Leonora.

Leonora. Ach kiære Philemon! det er just saadan Tidende, som vi bringer jer.

Philemon. Derom har jeg allerede faaet Kundskab. Jeg veed, at Hr. Jeronymus har brudt sit Løfte, og at han har udvaldt Mag. Rosiflengius til sin Svigersøn. Men hvad Ont er der i alt dette?

Leonora. Saa tracterer[2] I det med saadan Kaaldsindighed?

Philemon. Ja jeg hører saadant med Kaaldsindighed, og holder det ikke for en ond Tidende, uden jeg faaer at høre, at Jomfruen gir sit Samtykke dertil.

---

[1] Beqvemme sig = finde sig i. [2] Tracterer = behandler.

Leonora. De Tidender faaer I aldrig, kiære Philemon! at høre, hvad end mine Forældre beslutte med mig.

Philemon. Prøv jer selv, allerkiæreste Jomfrue! og still jer for Øyne alt hvad som deraf kand flyde, om I er mægtig til at holde Stand.

Leonora. Ach jeg har forestillet mig Trudseler, Had, min Arvedeels Forliis, og meer end hvad som kand hende; men det kand altsammen ikke bevæge mig at forlade jer.

Philemon. Saa er alle de Tidender, jeg hidindtil har hørt, ikke af større Vigtighed, end jeg jo derfor kand sove lige roelig.

Pernille. Men, mine kiære Børn! tracteer dog saadant ikke alt for ringe. Forældres Myndighed er stor, og I kiender jer Fars Sind. Det er jo en Mand, som er haard som en Flintesteen; hvis her ikke opspindes nogle Intriguer[1], hvorved Magisteren kand blive giort sort hos [Hr.] Jeronymus, saa kommer Jomfruen ingen Vey med hendes Bestandighed, thi man har Exempel paa, at mange ere med Svøben over Hovedet dreven til Brude-Seng.

Leonora. Kand du da hielpe os med noget?

Pernille. Jeg skal siden tænke mig om; men jeg maa først see, jeg kommer i Naade igien hos Herskabet.

Henrich. Jeg vil ogsaa tænke mig om paa min Side, hvordan jeg kand giøre ham sort hos Hr. Jeronymus.

Pernille. Og jeg har alt noget i Hovedet for at ruinere ham paa en anden Maade; men jeg maa først forlige mig med Hr. Jeronymus. See der kommer de. Løber allesammen til Side.

---

[1] Intriguer = listige Paafund.

Scen. 5.

Jeronimus. Magdelone. Mag. Rosiflengius. Pernille.

Jeronimus. Det skal ingen Vanskelighed have, Hr. Magister! Naar man viser hende Braadden, saa gir hun nok Kiøb. Jeg vil være jer Mand for, at hun bliver anderledes til Sinds i Morgen.

Rosifleng. Jeg vil ogsaa haabe det samme, og naar vi først komme sammen, og hun lær at kiende mig, skal hun nok have mig kiær, saa at vi skal komme fuldkommen til at conjungere *Amo*[1] sammen, og ligesom jeg nu alleene kand sige *Amo*, jeg elsker, saa skal vi komme i en Hast til at sige *Amamus*, vi elske.

Pernille sagte. Du skal see, Mons. Pedant! at der bliver intet af.

Jeronimus. Hvo er, som taler der? Est du endnu her, din Laptaske? Har jeg ikke allerede givet dig Afskeed?

Pernille grædende. Jo Herre! det er sandt; men jeg kand ikke gaae bort, førend jeg beder Herren og Fruen far vel, takker dem for den Tiid, jeg har været i deres Huus, og tilligemed beder om Forladelse for det, jeg i Ubetænksomhed har talt.

Magdelone. Det er got, at du kommer til dine Synders Bekiendelse, og seer, at du har forløbet dig.

Pernille. Ach gode Frue! jeg kiendte ikke Magisteren da; men jeg har hørt saa meget Got om ham siden, at jeg er færdig at briste af Sorg over de Ord, jeg har talt, og om jeg blev her længere i Huset, skulde jeg søge at befodre[2] hans Kierlighed ligesaa meget, som jeg har hindret den tilforn.

Rosifleng. Gunstige kiære Sviger-Forældre! efterdi hun fortryder sit forrige Væsen, saa beder jeg kiærligst, at hun maa blive i deres Huus.

---

[1] Conjungere amo = böje Udsagnsordet: jeg elsker, i alle dets Tider og Maader. [2] Befodre = befordre, fremme.

Pernille. Jeg skal min Troe af all Magt søge at indprente Jomfruen Kiærlighed til ham. Sagte. Jeg mener Philemon.

Jeronimus. Hvis saa er, maa du ikke alleene blive her, men jeg skal ogsaa forbedre din Løn. Men gak først hen og bed Magisteren om Forladelse, og kys ham paa Haanden.

Pernille kyssende paa Haanden. Ach Hr. Magister! tusind Tak for hans Intercession [1], vær forsikkret, at jeg skal giöre det for hans Skyld, som han ikke skal kunde troe mig til.

Rosifleng. *Bene bene* [2], jeg har tilgivet jer da af mit Hierte hvad I har giort mod mig.

Jeronimus. Kommer nu, og lad os gaae ind allesammen. De gaaer ind.

ACTUS III.

Scen. 1.

Henrich. En Skiøge.

Henrich. Jeg gaaer og speculerer [3], hvordan jeg kand forspilde Magisterens Lykke og hielpe min Herre; men min Geyst [4] er ikke, som den pleyer at være, thi jeg er gandske raadvild. Men det er vist een af Madame Duuses Statz-Møer. [5] Hun gaaer nok og krydser paa unge Karle efter Sædvane. God Dag, lille Pige! Forlad mig, at jeg taler saa slet [6], jeg veed nok, at hun burte have høyere Titul, men jeg er ikke af mange Complimenter.

---

[1] Intercession = Mægling. [2] Bene = godt, vel. [3] Speculerer = gransker over. [4] Geyst = Aand. [5] Statz-Møer egenlig = en Slags finere Tyende som Husjomfru o. dsl. = her Skøge. [6] Saa slet = saa ligefrem, saa slet og ret.

Skiøgen. See, Henrich! est du der? Kiender du mig?

Henrich. Ey, perfect. Jeg kunde kiende jer i Mørke.

Skiøgen. Veedst du, Henrich! at jeg skal giftes?

Henrich. I skal Fanden heller.

Skiøgen. Jo mænd, i Morgen skal du kalde mig Mardame.

Henrich. Hvem skal I da giøre til Hanreder? med Forlov at spørge.

Skiøgen. Hvad er det for Snak?

Henrich. Jeg vil sige, hvem skal I have?

Skiøgen. Jeg skal have en smuk Karl, som har tient hos en Visiteer.[1]

Henrich. Da har han forbandet slet visiteret, eftersom han har søgt jer ud til Kone.

Skiøgen. Naar jeg først har haft Bryllup, blir jeg strax en ærlig Kone.

Henrich. Ja det er sandt nok; men det giør mig dog ont, at I skal giftes, jeg havde i Sinde at unde jer endnu en Skilling iblant.

Skiøgen. Ey, det vil intet sige; derfor lar jeg ikke Næringen gaae bort. Min Kiæreste vil holde Øltapperie, og saa kand du besøge mig ligesaa frit som tilforn.

Henrich. Paa den Maade kand I komme til at leve reputeerlig.[2] Han fortiener Penge paa sin Side, og I paa jeres, og jeg tør vedde, at jer Næring blir bedre end hans, thi der er ikke saa meget nu ved Øltapperie som i gamle Dage, Men hvor skal I nu hen?

Skiøgen. Jeg skal hen til en Mand, som heder Hr. Magister Rosiflengius.

Henrich. Hvad got vil I ham?

Skiøgen. Jeg har bestilt et Bryllups-Vers, som jeg skal give ham 2 Daler for. Adieu, Henrich! Vær saa god at besøge mig; vi kommer at boe i Rosen[3].

Hun gaaer hen og banker paa.

---

[1] Visiteer = Toldbetjent. [2] Reputeerlig = fint, standsmæssig. [3] Rosen var og er en Gæstgivergaard.

Henrich ved sig selv. Hillemænd, jeg faaer Anledning af dette at sette noget i Verk. Jeg vil hen til min Herre at faae nogle Penge; men jeg vil først staae i en Krog og bie, til hun kommer ud igien, for at see Verset.

Scen. 2.

Skiøgen. (Gottfred.) Rosifleng.

Gottfred. Ja jeg veed hvad I vil, lille Pige! Verset er færdigt; men det koster 2 Rdlr.

Skiøgen. Jeg har jo accorderet for 2 slette Daler[1].

Gottfred. Ja det er sandt nok; men I maa give lidt meer end en anden, thi min Herre - - Men der er han selv. Nu kand I høre hvad han siger.

Rosifleng. Lille Pige! Verset koster 2 Rdlr.; thi jeg har derudi ikke alleene skaffet jer jeres Jomfruedom igjen, men afmalet jer som een af de dydigste og skikkeligste Møer udi Staden, da I dog selv veed, at det er en Titul, som jer ikke tilkommer.

Skiøgen. Jeg vil da ikke regne det saa nøye. Der er 2 Rdlr.

Rosifleng. Tak! Vær saa god at recommendere[2] mig andre af jer Kundskab[3]. Jeg er altiid til Tieneste. Er ikke Verset godt, skal I have jere Penge tilbage.

De gaaer ind.

Scen. 3.

Skiøgen. Henrich.

Skiøgen. Nu kand jeg trodse alle dem, der vil sige mig noget paa mit ærlige Navn og Rygte.

Henrich. Fik I Verset, Mammeselle?

---

[1] En slet Daler, en Sletdaler = 1 Kr. 35 Øre, en Rigsdaler = 2 Kr. [2] Recommendere = anbefale. [3] Kundskab = Bekendtskab.

Skiøgen. Ja her er det.

Henrich. Ach lad mig see Titulen. Læser:

Den med Rosen forenede Lillie. Eller ydmygst Lykønskning til det af Himmelen sammenknyttede Par, Brudgommen den Ædle og Velagtbare Johannes von Christoffersen, fordum Velmeritered Secreterer hos Velbestalter Hr. Visiterer Tobias Andersen, og Bruden den Ædle, Dydzirede Møe, Lucretia de Peers Datter, hvis Bryllups-Høytiid skal celebreres[1] den 24. Augusti 1724. Ydmygst frembaaren af det Dydkronede Pars beredvilligste N. N.

Ach kiære Mammeselle![2] maa jeg ikke faae en Udskrift deraf? Jeg kand see af Titulen, at det maa være et allerkiæreste Vers.

Skiøgen. Jo gierne; kom hjem med mig.

De gaaer bort.

10

Scen. 4.

Oldfux.

Det er ogsaa nogle forbandede Ceremonier, at en ærlig Karl ikke kand blive antagen udi Tieneste, uden han viser Pas[3]. Ligesom Herrer vare saa villige at give Tienere Pas. Vel har jeg tient udi dette Aar over paa tyve Steder, men ingensteds har jeg kundet faa Pas; tvertimod de fleste af mine Herrer har været saa vanartige, at de har varet alle Folk ad, at i Fald der kommer nogen af den Positur[4] og Skikkelse for at byde sin Tieneste, da at prygle ham dygtig af. Saadant skal jeg have for min Tieneste. De regne saa nøye, at en stakkels Tienner tar en Dalers Penge af en riig Herres Lomme, og dirker en lumpen Koffert op iblant; men de taler ikke om, hvor høflig man undertiden er, at man tar ikke altsammen bort paa eengang, da man dog har

---

[1] Celebrere = festligholde. [2] Mammeselle = Mademoiselle = Jomfru. [3] Pas = Skudsmaal, Attest. [4] Positur = Udseende.

største Leylighed dertil, thi naar jeg taer 2 Daler af min Herres Lomme, og lar 9 blive tilbage, er det jo ligesaa fuldt, som jeg gir ham de 9 Daler, som efter Kriigs-Ret hørte mig til, efterdi de vare i min Magt. Men langt fra at vise ringeste Taknemmelighed derfor, søger de at sette Klik paa en stakkels Tienners ærlige Navn, og jager ham paa Dørren uden Pas og Afskeed. Jeg maa dog see til, hvordan jeg kand faae mig et Pas; thi jeg har meldet mig an paa 2 à tre Steder, men alle spør derom. Her boer en skrutrygget Magister, som man siger tiener alle got Folk i saadan Tilfælde for Penge og gode Ord. Jeg maa hen at kiøbe mig en Recommendation af ham. Banker paa.

Scen. 5.

Gottfried. Oldfux. Rosifleng.

Gottfred. Du Gaudieb! er det dig, som banker paa vor Dør?

Oldfux. Kiender du mig da?

Gottfred. Baade jeg og min Herre kiender dig alt for vel. Bliv kun fra vort Huus. Herre! kom ud. Her er een, som vil stiæle.

Rosifleng. Er det den Skielm? Du gaaer blindt, Cammerat! vi forvarer alt for vel vore Sager her i Huset.

Oldfux. I tar feyl, I got Folk! jeg er ikke kommen for at stiæle; see her gaaer jeg med en Rixdaler i Haanden, som jeg vil give jer for at skrive mig Recommendation[1] til en Tieneste.

Gottfred. Ey, Herre! denne Tiener maa dog ikke være saa ond, som Folk siger.

Rosifleng. Jeg troer det ogsaa; man kand ikke agte hvad Folk siger. Han har virkelig et got og ærligt Ansigt. Nu skal han strax faae et Pas, Monsieur! Gaaer ind.

---

[1] Recommendation = Anbefaling.

Gottfred. Min Herre er meget for at tiene got Folk. Jeg er vis paa, at om han ikke havde været, at du havde ikke faaet et Pas i den hele Bye; thi de fleste Mennesker ere saa uvillige med saadant, at - - - Jeg troer aldrig, Verden kand blive længe staaende.

Oldfux. Det er sandt nok; var ikke din Herre, saa maatte got Folk som jeg og andre reent forgaae. Men han er den, som mager det saa, at vi bliver nogenledes ved Magt.

Gottfred. Derimod findes Folk her i Byen, der, saa snart et Menneske er falden udi en Skrøbelighed, giør sig en Fornøyelse at udhegle[1] det samme. Det giør aldrig min Herre; langt fra at straffe Folkes Synder, søger han at bedekke dem med Kierligheds Kaabe, enten udi Riim eller løs Stiil, og det ofte for en Bagatelle[2], thi han sidder undertiden hele Dagen og skriver got Folk til Berømmelse, som forlanger det af ham, og vinder neppe 10 Rdlr. dermed.

Oldfux. Derfor er han ogsaa elsket og æret af alle Folk.

Rosifleng [kommer tilbage]. See der har I et Pas, Monsieur! saa got, som nogen ærlig Mand vil forlange det.

Oldfux læser Passet, gir ham Penge, og gaaer.

Scen. 6.

En drukken Mand. Rosifleng. Gottfred.

Den Drukne. Faae den Skam, der har været fuld meer end eengang udi 8te Dage, om mit Navn det er.

Rosifleng. Kiender du den Mand?

Gottfred. Ja det er Niels Vognmand. Han gaaer aldrig til Sengs nogen Aften uden med 2 Potter Brændeviins Baglast.

---

[1] Udhegle = udsprede. [2] Bagatelle = Ubetydelighed.

Den Drukne. Ney jeg har min Troe ikke haft meer end den ene Ruus udi 8te Dage; men det er sandt, jeg har ikke været ædrue i 8te Dage. Synger en Øllvise, og raaber imellem: Ach du deylige Brændeviin! man kand blive kied af een Slags Mad, man kand blive kied af een Slags Kone; men jo meer man er i dit Selskab, kiære Brændeviin! jo meer Lyst faaer man til dig. Jeg skal ikke forlade Dig til min Døde-Dag, forlad du heller ikke mig. Nu maa jeg dog forlade dig udi 2 Dage, eftersom jeg skal have Bryllup i Overmorgen. See, Monsieur! et Ord. Hvor boer Mag. Rosiflengius?

Gottfred. Her boer han; er der noget til Tieneste?

Den Drukne. Om Forladelse, Hr. Magister! jeg har noget at tale med ham.

Gottfred. I tar feyl, Landsmand! jeg er hans Tiener.

Den Drukne. Jeg er hans Tiener igien.

Gottfred. Ney jeg vil sige, at jeg er Magisterens Tiener, som staaer her.

Den Drukne. Serviteur[1], Hr. Magister! Om Forladelse, jeg tog hans Dreng for Magister.

Rosifleng. Det vil intet sige.

Den Drukne. Det var min Troe af Vanvare.

Rosifleng. Jeg veed det nok.

Den Drukne Gid Drolen splide mig ad, om jeg meente noget Ont dermed.

Rosifleng. Ey, tal ikke derom, det ligger ikke Magt paa. Men hvad er hans Begiæring?

Den Drukne. Jeg er kommen for Skade og skal giftes, og derfor vilde have giort et Bryllups-Vers. Hvad er ellers nu Prisen paa Bryllups-Vers?

Rosifleng. 2 Rdlr.

Den Drukne. Dem skal I gierne faae; men saa maa Magisteren berømme mig brav og sige, at jeg er en arbeydsom og ædrue Mand. Han ræber.

Rosifleng. Jo jo, det skal have gode Veye.

---

[1] Serviteur = Tjener, ærbødigste Tjener.

Sagte. Jeg kand give ham eet af de gamle Bryllups-Vers, som ligger i den Skuffe Numer 3. Gaaer ind.

Den Drukne til Gottfred. Men jeg beder om Forladelse, Hr. Magister! at jeg tog hans Dreng for Magister.

Gottfred. Jeg er hans Famulus[1], nu gik Magisteren ind.

Den Drukne. Jeg kan svære paa, at det var af Vanvare, Hr. Magister.

Gottfred. I hører jo vel, at jeg er ikke Magisteren.

Den Drukne. Kand jeg da forlade mig dertil, Hr. Magister! at I tar det ikke ilde op?

Gottfred. Jeg er kun hans Tiener, Monsieur!

Den Drukne. Jeg er hans Tiener igien, Hr. Magister! af mit Hierte.

Rosifleng [kommer tilbage]. See der har I et smukt Vers.

Den Drukne. Og der er Pengene. Gaaer bort, og kommer tilbage. Om Forladelse, Hr. Magister! jeg glemte at betale ham Pengene.

Gottfred. Vi har alt faaet.

Rosifleng. Holdt din Mund, Slyngel!

Den Drukne. Hvad koster Verset?

Rosifleng. To Rixdlr.

Han betaler end engang 2 Rixdaler, gaaer bort. De andre gaaer ind.

Scen. 7.

Henrich i Qvinde-Klæder.

Jeg troer nok, ingen kiender mig i den Dragt. Jeg har været hiemme og faaet 10 Rdlr. hos min Herre, hvormed jeg vil spille vor Verse-Kræmmer et Puds. Jeg har iført mig disse Klæder, paa det at Tieneren, som nyelig har seet mig, ikke skal kiende mig igien. Nu vil jeg hen at banke paa.

---

[1] Famulus = Tjener eller Hjælper.

Scen. 8.

Henrich. Rosifleng. Gottfred.

Gottfred. God Dag, lille Pige! Hvem vil I tale med?

Henrich. Boer ikke Magister Rosiflengius her?

Gottfred. Jo. Er der noget til Tieneste?

Henrich. Jeg vilde nok tale med ham selv.

Gottfred. Der er han.

Henrich [til Rosifleng]. Jeg kommer for at have et smukt Vers giort hos ham.

Gottfred. I Dag gaaer vor Plov brav.

Rosifleng. Over hvem skal det Vers være?

Henrich. Ach Herre! min Frue har haft saa stor U-lykke, som nogen Tiid kunde hænde. O en u-lyksalig Skilsmisse!

Rosifleng. Har hun da mist hendes Mand?

Henrich. Ach ney Hr. Magister! det vilde ikke saa meget sige; hun kunde altid faae en Mand igien paa een eller anden Maade.

Rosifleng. Hvad har hun da mistet?

Henrich grædende. Hendes Skiøde-Hund. Ach ach, mit Hierte brister, naar jeg tænker derpaa. Han døde af en Feber efter Docterens Sigelse i Overgaars mellem 3 og 4, og skal begraves i Morgen.

Rosifleng. Hvad vil alt dette sige?

Henrich. Nu vil Fruen have giort et smukt Grav-Skrift over ham, og derfor skikket mig til Magisteren.

Rosifleng. Ney hils jer Frue, lille Barn! og siig, at jeg giør ikke Vers over Hunde.

Henrich. Havde det været en Hund som andre Hunde, saa havde min Frue ikke begiæret saadant; men han havde Forstand som et Menneske, og har testamenteret 10 Rdlr. paa sit Yderste til en Poet, som skulde giøre hans Grav-Skrift.

Rosifleng. Ja det er andet; efterdi Sagen er af den Beskaffenhed, saa vil jeg gierne tiene Fruen. Der

døer hundrede Mennesker, og aldrig har den Eftertanke.

Henrich. Fruen vilde gierne, at Verset skulde stiles, ligesom man giør et Vers over en brav Mand, og at samme Melampe (saa var dens Navn) skal roses for sin Dyd og Forstand.

Rosifleng. Ney lille Barn! det gaaer ikke an.

Henrich ringlende med Pengene. Ach jo, Hr. Magister! tien min Frue derudi.

Rosifleng. Ja ja, kom da ind, mit Barn! jeg vil see til, hvad jeg kand giøre. De gaaer ind.

Scen. 9.

Pernille.

Jeg har speculeret paa Skielmstykker, saa min Hierne løber om i mit Hoved som en Top, og har endelig udfundet eet, som jeg tror nok skal lykkes. Hr. Jeronimus venter hver Dag et Skib, hvorudi all hans Velfærd bestaaer. Vi vil paa en subtil[1] Maade bringe ham de Tidender, naar Magisteren er tilstæde, at samme Skib er foru-lykked, og derudaf see hvad Miner hans nye Svigersøn vil holde; thi jeg er vis paa, at han vil tage Masqven af og foragte det Svogerskab, som han finder ingen Fordeel ved, og kand maaskee da Hr. Jeronimus samt Fruen lære at kiende ham. Nu vilde jeg ønske, jeg havde fat paa Henrich, for at høre hvad han har udspundet, om hans Anslag er bedre end mit, eller hvor viidt det kand strække sig. Men der seer jeg en Pige med et Vers i Haanden komme fra Magisteren. Det er min Troe en forvoxen Radiis, hun er Granadeer-messig.

---

[1] Subtil = snild.

Scen. 10.

Henrich. Pernille.

Henrich. Der seer jeg Pernille; hende vil jeg fixere[1] lidt, hun kiender mig nok ikke i den Dragt. God Dag, lille Pige! Vil hun ogsaa til Magisteren?

Pernille. Ney jeg vil ikke, Bedstemoer!

Henrich. Fy fy, hvem seer I mig an for? Mener I, at jeg er ikke Jomfrue saavel som I?

Pernille. Det kand nok være; men I kunde dog være min Moer.

Henrich. Seer I vel? Hvor spodsk hun er over min Skabning, saa er jeg dog forlovet med en smuk ung Person, hvilken forærer mig alt hvad han faaer fra andre Piger, som han fixerer.

Pernille. Den Karl maa have en underlig Smag. Jeg gad nok vidst, hvem han var.

Henrich. Det kand I let faae at vide; Karlen tienner hos en Mand, som heder Philemon.

Pernille. Hans Navn?

Henrich. Han selv heder Henrich.

Pernille. Gid I faae Skam saa vist, som I lyver. Den Karl er forlovet med mig.

Henrich. I heder jo Pernille?

Pernille. Ja jeg heder Pernille, og har været forlovet med ham halvandet Aar.

Henrich. Han fixerer jer kun, mit Barn! for at faae nogle smaa Foræringer, som han siden forærer til andre.

Pernille. Det er usandt; han er alt for ærlig dertil. Jeg troer ikke saadant, uden at I viser mig de Foræringer.

Henrich. Jeg vilde nødigt giøre det; men for ikke at passere for Løgnere, da see denne Tobaks-Dose, som han har faaet af samme Pernille og givet mig.

---

[1] Fixere = narre, göre Löjer med.

Pernille grædende. Ach den Forræder! Og du, din slemme Troldhex, din Rufferske, som søger at forføre unge Mennesker, jeg skal nok faae Hevn over dig.

Henrich. Ney du est en Rufferske, som vil sette Spliid imellem mig og min Kiæreste; thi vi har været forlovet sammen mange Aar, førend han saae dig.

Pernille. Jeg skal nok faae jer adskildt.

Henrich. Giør dig ingen Umage, du faaer kun en lang Næse. Jeg kand forsikre dig, at intet uden Døden skiller mig fra Henrich, og at du i Ævighed ikke faaer ham.

Pernille. Jeg vil heller ikke have ham, eftersom jeg merker hans Utroeskab; men du skal heller ikke faae ham, din Laptaske!

Henrich. Du est selv en Laptaske.

Pernille gir ham et Ørefigen.

Henrich. Det Ørefigen skal koste dig dyrt[1] nok. Fort, jeg fodrer dig ud til Fuglestangen[2] at slaaes med mig enten med en Sax eller en Kokke-Kniv.

Løfter op Skiørtet, og tar i Lommen efter Saxen.

Pernille. Hvad Pokker er dette? Hun har Buxer paa.

Henrich rivende Huen af sig. Fort fort, du skal møde mig for Fuglestangen.

Pernille. Gid du faae Skam, Henrich! er det dig? Men hvad skal saadant Narrerie til?

Henrich. Det maa du vel sige, Pernille! Det Ørefigen kunde jeg have undværet. Dog fortryder jeg ikke derpaa, efterdi jeg tilligemed fik Prøve paa din Troeskab imod mig.

Pernille. Men hvorfor har du forklædt dig?

Henrich. For at spille Magisteren et Puds, som skal ruinere ham. Jeg har længe vidst hans Skarnagtighed; men nu har jeg noget i Hænderne derom, som ved Leylighed kand vises Hr. Jeronimus.

---

[1] Koste dyrt = blive dyrt. [2] Fodre dig ud til Fuglestangen = udfordre til at møde paa Fugleskydningspladsen, hvor Dueller undertiden blev holdt.

Pernille. Jeg har ogsaa opfundet noget.

Henrich. Det tvivler jeg ikke paa; thi hvad Fanden kand ikke du ophitte?

Pernille. Det vil give kloge Børn, naar vi komme sammen.

Henrich. Det maa du vel sige, om jeg ellers faaer Lov at giøre dem selv. Men der seer jeg Jomfruen komme med Leander.

Scen. 11.

Leander. Leonora. Pernille. Henrich.

Leander. Giv jer tilfred, kiære Søster! Jeg er vis paa, at Pernille og Henrich ere ikke ørkesløse.

Pernille. Ney det har mit Hoved faaet at vide.

Henrich. Og min Hierne er saa confus[1] af Speculationer, at jeg maa have en Uhrmager at sette Hiulene i Orden igien.

Leonora. Hvad har I da opfundet at hielpe paa vore Sager med?

Pernille. J veed, Jomfrue! at jer Far har et Skib udi Søen, som all hans Velfærd bestaaer udi.

Leonora. Ja meer end hans Velfærd; thi Ladningen er over 40,000 Rdlr. værd.

Pernille. Jeg vil, at Henrich skal give sig ud for en Matros, komme til [Hr.] Jeronimus og bilde ham ind, at Skibet er forgaaet, og det just paa en Tiid, som Magisteren er hos ham, for at see hvad Contenance[2] vor nye Beyler vil holde, naar han seer sig ingen Medgift at bekomme[3] med sin Brud.

Leander. Det Raad staaer mig an; thi jeg er vis paa, at han da strax vil vende vort Huus Ryggen og foragte et Svogerskab, som ingen Fordeel er ved, thi det er kun efter Pengene, han løber.

---

[1] Confus af Speculationer = forvirret af Tanker. [2] Contenance = Holdning, Opførsel. [3] Seer sig ingen Medgift at bekomme = sér, at han ingen Medgift faar.

Leonora. Men Sandheden vil dog strax komme for en Dag.

Leander. Det vil ikke[1] sige; nok er det, at man imidlertid lær at kiende ham, og at vi deraf kand tage Leylighed at giøre ham sort.

Henrich. Og naar saa det er giort, kommer jeg frem med nogle Historier paa min Side.

Leander. Du maa have noget Galskab for, fordi du est forklæd.

Henrich. Ja jeg har nogle skammelige Vers i min Lomme, som skal befodre hans Ruine. Jeg har stillet mig an, som jeg var skikket af en fornemme Frue, og faaet Magisteren for Penge at giøre Vers over en Hund. Han vilde ikke dertil i Førstningen; men Klangen af Pengene forførte ham dog omsider.

Leander. Lad mig see det Vers.

Henrich. Der ere tvende af hans Façon. Det andet er giort en aabenbare Skiøge til Ære, som skal giftes. Jeg lod udcopiere[2] det, gav hende Copien, og beholdt Originalen, som er skreven med hans egen Haand.

Leander læser dem. Ach Himmel! er det mueligt, at et Menneske, der prostituerer[3] sig saaledes, kand dog være agtet og æret af alle Folk?

Henrich. De fleste Folk, Hr. Leander! ere onde, og derfor finder deres Regning ved, at der ere saadanne Folk, som sette Farve paa Laster og Udyder.

Leander. Slige Mennesker ere jo mægtige til at ødelægge Verden, saasom de ved Flatterie[4] styrke onde Mennesker, og bane Veyen for andre at blive onde. Ja de ere ligesaa skadelige, som din Herre og andre hans Lige, der moralisere, ere nyttige. Det er tvende forargelige Skrifter; intet Christen-Menneske kunde begiære bedre Gravskrift end denne Hund, og ingen ærlig Møe

---

[1] Det vil ikke sige = det vil intet sige; det har intet at betyde. [2] Udcopiere = skrive af. [3] Prostituere sig = udsætte sig for Haan, bære sig gement ad. [4] Flatterie = Smiger.

bedre Bryllups-Vers end denne Skiøge. I har begge to giort Mesterstykker; vil ikke det ene hielpe, saa maa det andet. Hvis det lykkes, skal I begge blive belønnet.

Henrich. Jeg forlanger intet, uden at I vil giøre mit og Pernilles Bryllup; thi vi ere komne for Skade og har forlovet os sammen paa en Trøye-Duus [1].

Leander. Est du forlovet med ham, Pernille?

Pernille. Ja jeg kand ikke negte det.

Leander. Got got; der har I min Haand paa, at jeg skal bekoste jer Bryllup. Men, Henrich! kand du vel spille den Rulle efter Pernilles Anslag?

Henrich. Ey, Herre! jeg turde vove at spille en Cardinals Rulle, end sige en Matrodses. Lad kun mig sørge derfor. I skal selv, naar I faaer mig at see, bilde jer ind, at jeg er en Skib-bruden Matrods.

Leander. Vi skal vare dig ad, naar Tiid er. Lad os andre nu gaae ind saalænge. De gaaer alle ind.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Jeronimus. Magdelone.

Jeronimus. Endnu er hun obstinat [2], dog ikke som tilforn, thi jeg holder for et got Merke, at hun beder om 3 Dages Dilation [3].

Magdelone. Hun skulde min Troe ikke have en Times Dilation, dersom jeg maatte raade.

Jeronimus. Jo jo, det kand jeg ikke negte hende. Det er et stort Foretagende at gifte sig, min Hierte!

---

[1] Trøye-duus = paa Lykke og Fromme, paa et Tærningekast (af de gamle Tærningenavne troje (trois, tre) og duus (deux, to)). [2] Obstinat = trodsig. [3] Dilation = Opsættelse.

besynderlig[1] for hende herudi, thi først maa hun arbeyde paa at faae den gamle Kierlighed af Hovedet, og siden stræbe at beqvemme sig til det Ægteskab, som vi foreskriver hende.

Magdelone. Men om den gode Mand kand bie udi 3 Dage; thi saa viidt som jeg kand see, elsker han hende heftig, og naar een attraaer en Ting saa inderlig, saa har han ingen Rolighed, førend han kommer i Possession[2] deraf. Tilmed har I jo lovet ham inden en Dag at holde Bryllup.

Jeronimus. Det vil ikke[3] sige, min Hierte! han beqvemmer sig nok til at bie. Jeg kand ved alt for megen Haardhed bringe min Dotter til Desperation[4]; 3 Dage gaaer snart, og saa har hun siden ingen Undskylding eller Aarsag at klage sig over os, at vi ikke har villet give hende Tiid til saadant vigtigt Foretagende. Tilmed haaber jeg, at inden den Tiid jeg faaer min kostbare Ladning hiem, og vi derudover kand være i Stand at forære ham nogle Galanterier[5].

Magdelone. Det troer jeg aldrig at han skiøtter[6]. Han er ikke saadan Mand; han elsker ikke Leonora uden af Begiærlighed til at komme i Svogerskab med os og af en reen Kierlighed til hende. Dog den første Motiv[7] er endnu stærkere end den sidste; thi fra den første Tiid, den Mand har seet mig, har jeg mærket hos ham en særdeles Tilbøylighed til vort Huus, og det førend han nogen Tiid saae vor Datter, eller maaske vidste, at hun var til. Een Dag saae han mig, og en anden Dag giorde han Vers over mine Legemets og Sindets Gaver.

Jeronimus. Jere Legems-Gaver?

Magdelone. Ja Alderen har vel giort nogle Antegninger deri; men Lineamenterne[8] har jeg dog endnu.

---

[1] Besynderlig = især. [2] Possession = Besiddelse. [3] Det vil ikke sige = det har intet at sige. [4] Desperation = Fortvivlelse. [5] Galanterier, her = Netheder, Nips, pæne Ting. [6] Skiøtter = giver Agt paa, ænser. [7] Motiv = Bevæggrund. [8] Lineamenter = Ansigtstræk.

Tar et lidet Speyl af Lommen, og beseer sig. I maa troe mig, min Hierte! at denne Mand er en Kiender.

Jeronimus. Ja ja, jeg vil ikke disputere derimod. Sagte. Fruentimmer, hvordan de ere skabte, og hvor gamle de end ere, saa vil de dog være roset[1] for deres Skiønhed.

Magdelone blir imidlertid ved at speyle sig. Jeg er, Gud skee Lov, ret vel fornøyet med mit Ansigt endnu.

Jeronimus. Jeg ogsaa med mit. Skiønt der er ingen Fare for, at nogen af os skal mere stikke Ild paa Verden. Men vi vil lade den Tale fare. Gid jeg snart kunde faae de Tidender, at mit Skib var lykkeligen ankommet. Jeg har aldrig nogen Tiid været i saadan U-roelighed, som jeg er denne Gang.

Magdelone. Jeg troer det nok, min hierte Mand! thi I har aldrig vovet tilforn jer hele Velfærd paa eengang.

Jeronimus. Jeg skal min Troe ey heller giøre det oftere; men den store Gevinst har lokket mig dertil. Jeg vil dog haabe alting til det Bedste. Men der er Pernille.

10

Sden. 2.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Nu, Pernille! hvad got Nyt bringer du os? Hvorledes er det med min Dotter?

Pernille. Det blir nok got, vil kun Herren og Fruen lade mig raade. Rom blev ikke bygt paa en Time, man maa gaae Skrid for Skrid frem udi dislige Sager. Jeg har allerede bragt det saa vidt, at Philemon er halvdels glemt, og det er ikke en ringe Begyndelse.

Jeronimus. Derudi bestaaer just Knuden.

Pernille. Det andet skal gaae, som det var smurt; thi saa meget jeg hadede Magisteren tilforn, saa meget elsker jeg ham nu. Jeg vil bede Herren og Fruen, at

---

[1] Vil være roset = ønsker at blive rost.

de vil forsikkre ham derom. Jeg kand aldrig glemme det Guds Barn, Hun græder. at da jeg havde giort ham den største U-ret, bad han oven i Kiøbet for mig.

Jeronimus. Ja ja, Pernille! nu er alting got igien. Men der kommer han.

Scen. 3.

Rosifleng. Gottfred. Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Rosifleng. Gottofrede!

Gottfred. *Imo*[1].

Rosifleng. Gak du kun hiem. Om der kommer nogen i min Fraværelse og vil have Bryllups-Vers, kand du tage nogle af dem, som ligger i den Skuffe Num. 3. Det er lige meget, hvilke du tar. Af Begravelse-Vers er Forraad [i] Num. 5. Og for Avancements[2] udi Ære og Bestilling kand du tage af Num. 4.

Gottfried. Er det ligemeget, hvad Slags Folk det er?

Rosifleng. *Imo vero*[3].

Gottfried. Det er ikke Under[4], at min Herre heder Rosiflengius; thi han berømmer alle i Fleng.

Rosifleng. *Qvid dicis*[5], Gottofrede?

Gottfred. Jeg spør, om jeg ikke skal sette Navnene til?

Rosifleng. Visselig, og du veedst Prisen. Gak nu kun din Kaas[6]. See der seer jeg mine kiære tilkommende Sviger-Forældre. *Salvete plurimum*[7].

Pernille sagte. Hvad Pokker mon han vil giøre med Salveter?

Jeronimus. Velkommen, Hr. Magister! Jeg har berammet Brylluppet om 3 Dage. Det skulde holdes før;

---

[1] Imo = Ja. [2] Avancements = Forfremmelse. [3] Imo vero = ja vel. [4] Det er ikke Under = det er intet Under. [5] Qvid dicis = hvad siger du. [6] Kaas = Cours, Vej. [7] Salvete plurimum = Jeg hilser eder paa det bedste.

men jeg venter en kostbar Ladning hiem, og agter at forære ham adskillige Sager.

Pernille sagte. Nu er det Tiid for Henrich, som staaer i Beredskab, at komme. Høyt. Mig synes, det banker; jeg maa løbe til Døren.

Rosifleng. Ach min Herre! tal ikke om Foræringer; den Fornøyelse at komme udi saadan dydig Familie er mig nok.

Jeronimus. Ja ja, Hr. Svigersøn! jeg veed nok hvad jeg vil giøre.

Pernille tilbage løbende. A - - - - - hvilken U-lykke.

Jeronimus. Hvad er paa Færde! Jeg troer ikke[1], at du seer Spøgelse lyse Dagen.

Pernille. A - - - - - hvilken U-lykke!

Jeronimus. Har dig mødt noget Gespenst[2], saa har vi her en Guds Mand hos os, der nok kand holde det fra Huset.

Pernille. A - - - - - hvilken U-lykke!

Jeronimus. Siig, hvad er det dog?

Pernille. Ach jeg kand ikke sige det. Her er Matrosen udenfor, lad ham sige det.

Jeronimus. Det Ord Matros dræber mig. Jeg er bange for, at mit Skib er kommen til U-lykke. Lad ham komme ind.

Scen. 4.

Henrich i Matrosklæder. **De andre.**

Henrich. *Myn Heer! ick breng jow een zeer bedroeft Tydung.*

Magdelone. Ach mit hele Legem skiælver.

Jeronimus. Hvad er det, Landsmand?

Henrich. *Myn Heer heft syn Scheep verloeren.*

---

[1] Jeg troer ikke = Jeg skulde da vel ikke tro. [2] Gespenst = Spøgelse. Myn heer, ick — = Min Herre, jeg bringer Dem et meget sørgeligt Budskab. Myn heer heft — = Min Herre har mistet sit Skib.

Jeronimus. Hvad? er mit Skib blevet?[1]

Henrich. *Wel ja, myn Heer!* Jeronimus, Magdelone, Pernille hyler. Henrich tar Tørklædet op, og siger grædende: *Vor sess Dagen ist die Ongeluk gearrivert.*

Jeronimus. Hvor hendte det?

Henrich. *In Cattegat, myn Heer! tuschen twalf en een Uur tegen mitnacht.* De hyler igien.

Jeronimus. Er der da intet bierget?

Henrich. *Scheep, Man, Ladung allegar is verloeren in die wilde Zee. Ick alleen ben davon gekomen.* De hyler igien

Jeronimus. Ach jeg elendige Menneske, hvordan har Lykken spillet med mig! Jeg blir i en Hast af en riig Mand bragt udi den Stand, at jeg maa frygte for Slutteriet[2]. Det Eneste, jeg nu har at glæde mig ved, er, at min Datter saa vel bliver forsørget. Ach Hr. Svigersøn - -

Rosifleng. Er denne U-lykke da saa stor?

Magdelone. Ja vi ere gandske ødelagde.

Rosifleng. Det giør mig hierteligen ont.

Magdelone. Vi ere alle at beklage, han saavel som vi andre.

Rosifleng. Jeg veed ikke egentligen hvad Fruen mener dermed.

Magdelone. Er han ikke lige saa høyt at beklage som vi?

Rosifleng. Ney Madam! hun er meest at beklage.

Magdelone. Det er sandt nok; men naar det gaaer vort Barn ilde, saa lider han og derved.

Rosifleng. De tager ikke ilde op, at jeg maa forlade dem. Jeg har i Dag en Hob at forrette.

---

[1] Skibet er blevet = er gaaet under. Wel ja — = Ja vel, Herre, for seks Dage siden er Ulykken skét. In Cattegat — = I Kattegat, mellem tolv og ét efter Midnat. Scheep — = Skib, Mandskab, Ladning, alt er tabt i det vilde Hav. Jeg alene er undkommen. [2] Slutteriet = Gældsfængselet.

Magdelone. Ach Himmel! kand han forlade os i saadan Fristelse[1]?

Rosifleng. Hun maa skikke sig i sin Skiæbne.

Magdelone. Bliver dog tilstæde, at vi kand trøste hinanden; thi U-lykken gaaer jo ogsaa ham selv an, kiære Svigersøn!

Rosifleng. Hun kalder mig Svigersøn, Madame! Det er got nok; men - -

Magdelone. Hvad men?

Rosifleng. Men det er noget, som man kand henføre til det, som vi Lærde kalde *Prolepsin*[2].

Magdelone. Er han ikke vor Svigersøn?

Rosifleng. Det er noget, som jeg ikke kand sige. Det er noget, som Himmelen raader for. I slige vigtige Sager kand vi intet foretage af os selv.

Magdelone. Han har jo raadført sig med Himmelen og begiæret vor Datter.

Rosifleng. Det er Skade, Madame! at jeg denne Gang ikke har raadført mig med Himmelen, hvilket jeg burte at giøre udi saadan vigtig Sag. Det er dog noget, som et hvert Menneske bør at giøre; haaber derfor, at Madamen gir mig Tiid dertil. Finder jeg da, at det er Himmelens besluttede Villie, kand hendes Datter være mig saa nær som en anden.

Magdelone. Ach hvilken Haanhed og Foragt!

Rosifleng. Jeg foragter hverken hende eller hendes Datter; enhver kand være god for sig; men - -

Magdelone. Men mener I, at Himmelen kand finde Behag derudi, at man bryder sit Løfte?

Rosifleng. Ey, Madame! hvad himmelske Sager angaaer, det er noget, som jeg *ex professo*[3] har lagt mig efter. Det er noget, som hun ikke forstaaer, Madame!

Jeronimus. Her kand man speyle sig i Verden.

Pernille. Giv jer kun tilfreds. Han skal tage Jomfruen, om han blev gal.

---

[1] Fristelse = Prøvelse, Modgang. [2] Prolepsin = for tidlig Afgörelse. [3] Ex professo = særdeles; ifølge mit Studium.

Rosifleng. I er alt for stakket til at tvinge mig, lille Pige!

Jeronimus. Vi skal nok lære jer hvad det er at ville prostituere et fornemme Huus.

Rosifleng. Fattigdom og Hoffart følges gierne ad.

Pernille. Gid du faae en U-lykke, din skrutryggede Verse-Kræmmer! Min Jomfrue er alt for god til at falde udi saadan vanskabt Skielms Arm.

Rosifleng. Er hun for god dertil, hvorfor nøder I da hende paa mig? Det er ikke gode Varer, som man nøder bort.

Pernille. Ach Monsr. Leander og Jomfrue! kommer hid.

Scen. 5.

Leander. Leonora. Personerne af forrige Scene.

Pernille. See her denne Forræder, som først ved Practikker[1] har skildt jer ved jer gamle Kiereste, og nu, saasom han fik at høre, at Herrens Skib, hvorudi all hans Velfærd bestod, er bleven[2], begynder at sale om, taler spottelige Ord til Herren og Fruen.

Leander. Ach Himmel, er vort Skib blevet?

Jeronimus. Ja og der staaer een af Matrodserne, som alleene er bleven reddet. Saa snart denne Forrædder hørte dette, kastede han Foragt paa mit Barn.

Leonora. Ach er det mueligt, at jeg paa een Dag skal miste 2 Kierester?

Rosifleng. I kand jo beholde den forrige.

Leonora. Ney den har I jo faaet mine Forældre til at foragte, saa at han aldrig kommer her meer.

Rosifleng. Alt hvad jeg har giort, har kun været af Skrømt.

Leonora grædende. Ach ney, Hr. Magister! tag mig dog, ellers blir jeg aldrig gift min Livs-Tiid.

---

[1] Practikker = Lumskerier. [2] Skibet er blevet = er forgaaet.

Rosifleng. Ney jeg er hendes ydmygste Tienner.

Leonora. Ach jo, Hr. Magister! vær dog saa god.

Rosifleng. Fy fy, hun er meget gifte-syg.

Leonora. Magisteren er maaskee bange for at blive indviklet derover i min Fars Gield?

Pernille. Ey Snak! jeg er vis paa, at Herren skal aldrig forlange Caution[1] i det høyeste paa et Par tusind Rdlr.

Rosifleng. Ja Caution for et Par tusind Diævle.

Leonora. Ach Hr. Magister! tag mig dog.

Rosifleng. Bliv fra mig, siger jeg.

Scen. 6.

Philemon. Personerne af forrige Scene.

Philemon. Jeg hørte saadan Allarm her udenfor, og derfor, endskiønt min Foed burte ikke komme inden Døren, saa dog af Nysgiærighed for at vide - - -

Magdelone. Ach min kiære Hr. Philemon! jeg troer, at I tager Deel i vor Sorg.

Philemon. Madam! endskiønt hun har aldrig taget Deel i min Sorg, endskiønt hun har foragtet mig, saa skulde det dog giøre mig hiertelig ont, at deres Huus var nogen U-lykke vederfaren.

Magdelone. Ach ach, den gode Mand har forskyldt bedre Medfart af os.

Philemon. Hvad er ellers paa Færde, I got Folk?

Jeronimus. Ach Hr. Philemon! nu bragte denne Matros mig de u-lyksalige Tidender, at mit Skib med dets hele kostbare Ladning er forgaaet. Saa snart fik denne skinhellige Dievel ikke den U-lykke at høre, førend han tracterer[2] mit Huus med største Foragt, holder mig og min Kone, som han tilforne løftede op til Skyerne, for Staadere, støder min Datter fra sig, som han fore-

---

[1] Caution = Sikkerhed. [2] Tracterer = behandler.

gav nyelig saa høyt at elske. Ach Hr. Philemon! hvor grovelig har jeg ikke syndet, i det jeg har ladet mig forblinde af hans Skinhellighed.

Philemon. Min Hr. Jeronimus saavel som Madame! hvorvel I intet Got har forskyldt af mig, men ilde belønnet min Troeskab, saa dog, dersom Magister Rosiflengius afstaaer gandske sine Prætentioner[1], vil jeg endnu blive ved Huset.

Rosifleng. Ey, Monsieur! hiertelig gierne; see der har han min Haand derpaa.

Magdelone. Det vil ikke sige, enten det Skarn staaer fra sine Prætentioner eller ey; thi om han havde nogen Ret, saa har han dog ved sin Utroeskab forbrødt den.

Rosifleng. Tør I kalde en lærd Mand som jeg et Skarn?

Philemon. Min kiære Frue! hun modererer[2] lidt hendes retmessige Iver.

Rosifleng. Jeg seer, at man vil overfalde mig; det er bedst, at jeg gaaer.

Philemon. Bie kun lidt, Hr. Magister! og seer Udfaldet paa dette. Der skal ham intet Ont vederfares.

Rosifleng. Jeg takker ham, min Herre!

Philemon. Hør nu hvad jeg vil giøre, Hr. Jeronimus! paa det I paa eengang kand lære at kiende os begge. Den Kiærlighed, jeg bær til hans Datter, er en reen og uforfalsket Kierlighed, og som den ikke har været grundet paa Interesse, saa kand den U-lykke, jer Huus er vederfaren, ikke giøre den lunken. Jeg vil som en trofast Svigersøn hielpe ham til Rette med mine Midler, saalænge jeg har noget tilbage.

Jeronimus og Magdelone omfavner ham begge, og siden Pernille

Pernille. See, Jomfrue! hvordan I staaer og maaber. Hvorfor vil I være den Sidste.

Leonora omfavner ham ogsaa.

---

[1] Prætensioner = Fordringer. [2] Modererer = holder Maade med.

Pernille. Saa gir hinanden Hænder, at Magisteren kand være Vidne til, at I ere forlovede.

[Leonora.] Hun gir ham Haand og siden Forældrene.

Rosifleng. Ja jeg seer det nu med Fornøyelse, og gratulerer.

Pernille. Der har I ogsaa min Haand, og jeg vil være Mand for, at ikke Lucifer[1] selv skal med all sin Konst skille jer ad.

Henrich. *Ick gratuleere ock die Heerschap.*

Philemon. Jeg takker; men hør, Baadsmand! hvor skede den U-lykke?

Henrich. *Ich ben geen Boetsman, myn Heer! ick ben maer Matroes. Die Ongeluk is geschien int Cattegat, en ick kan versekern, dat die Schipper geen Schuld daraen hadde, denn uit de korte Tyt, ick met hem gevaeren hebbe, kan ick tuygen, dat Schipper Adrian was een van die vermaersten Schippers, ick oyt gedient hebb.*

Jeronymus. Hvad er det? Min Skipper heder ikke Adrian, min Skipper heedte Cornelius Jansen.

Henrich. *Neen myn Heer! Carnelis Jansen is die Schipper van myn Heer Jeronymus; maer Schipper Adrian voerte het verloerne Scheep, dat dese Heerschap toegehoert heft.*

Jeronimus. Hvem er jer Herskab da?

Henrich. *Dat is immers myn Heer. Ick ben immers int Huys van Claes Petersen.*

---

[1] Lucifer, her = Fanden. Ick gratuleere — = Jeg ønsker ogsaa Herskabet til Lykke. Ick ben geen — = Jeg er ikke Baadsmand, kun Matros. Ulykken skete i Kattegat, og jeg kan forsikre, at Skipperen ingen Skyld havde deri, thi efter den korte Tid, jeg har faret med ham, kan jeg bevidne, at Skipper Adrian var en af de dygtigste Skippere, jeg har tjent. Neen myn Heer — = Nej, Herre, Cornelis Jansen er Hr. Jeronimus's Skipper, men Skipper Adrian førte det undergaaede Skib, som har tilhørt dette Herskab. Dat is immers — = Det er jo min Herre; jeg er jo i Hr. Claus Petersens Hus.

Jeronymus. Ach Himmel! hvad hører jeg? Claus Pedersen er min Naboe, og jeg er Jeronymus.

Henrich. *Is dat mooglick? Ick ben hier niet bekant, ick hebb nae myn Heer Claes Petersen gevraegt, en sy hebben dit Huys getoont; maer indien myn Heer Jeronymus is, so gratuleere ick, denn syn Scheep legt op die Reede.*

Jeronymus. Ach er det sandt, som I fortæller, da giør I mig nu ligesaa glad, som I har bedrøvet mig tilforn.

Henrich. *Ja myn Heer! dat was een Abuys. Adieus!*

Jeronymus. See der, Cammerat! har I en Ducat, hvorvel I har giort mig saa bedrøvet.

Henrich. *Ick danck jow, myn Heer!* [Gaaer.]

Rosiflengius. Ach velædle Hr. Jeronymus samt velbaarne Frue! I skal ikke kunde troe, hvilken Glæde det var for mig at høre denne Vildfarelse.

Magdelone. Er vi nu velædle og velbaarne? For nyeligen vare vi Carnailler og Staadere.

Pernille. Ach gid du faae en U-lykke, din Øyenskalk!

Jeronymus. Bilder I jer ind, at vi endnu ikke kiender jer?

Rosifleng. Min Herre - -

Jeronymus. Bliv fra mig, dit Skarn!

Rosifleng. Naadige Frue - -

Magdelone. Bort, falske Blakke!

Rosifleng. Dydædle Jomfrue - -

Leonora. Kom mig ikke nær, din Forrædder!

Is dat mooglick — = Er det muligt? Jeg er ikke bekendt her; jeg har spurgt efter min Herre Claus Pedersen, og de har viist mig dette Hus. Men siden min Herre er Hr. Jeronimus, saa ønsker jeg Dem til Lykke, thi Deres Skib ligger paa Rheden. Ja myn Heer — = Ja, det var en Fejltagelse, farvel. Ick danck — = Jeg takker Dem, min Herre.

Rosifleng. Mademoiselle Pernille - -

Pernille. Bliv fra mig, du Abecee-Bræt! Hænderne sidde løse paa mig.

Rosifleng. Min Hr. Philemon! hør mig dog.

Philemon. Jeg glæder mig ved, at jer Ondskab er bleven aabenbaret, baade for min Skyld og for andre got Folk, som derudover vil tage sig vare for jer. Fort paa Døren!

Leander tar ham ved Armen, og Pernille spænder ham ud for Rumpen.

Scen. 7.

Jeronymus. Magdelone. Leander. Philemon. Leonora. Pernille.

Jeronymus. Dette var en særdeles[1] Hendelse, som tog Taagen fra mine Øyne.

Magdelone. Forlad os, kiære Svigersøn! Den Foragt, vi har kast paa ham tilforn, reyser sig alleene af Vildfarelse, som denne slemme Mands Skinhellighed har bragt os udi.

Philemon. Jeg forlader jer dette af mit Hierte.

Pernille. Ach det lykkelige Skibbrud!

Philemon. Ja det var sær lykkelig for mig.

Jeronimus. Det var lykkelig for os alle.

Pernille. Ach Herre! det giør mig saa ont, at jeg ikke fik ham knuset, før han gik.

Jeronymus. Han er nok slagen.

Pernille. Jeg vilde gierne prygle ham, saa at der skulde gaae Bryllups-Vers baade for og bag fra ham.

Jeronymus. Jeg skal stræbe at giøre den Historie overalt bekiendt, at alle kand see hvad de Folk mene med deres Skrifter, og at de, som de udi Hiertet foragte, dem løfte de meest op i Skyerne for at vinde noget dermed.

Pernille. Jeg veed, at han har talet med Haanhed om Fruen paa hendes Bag, da han dog udi sine Lyk-

---

[1] Særdeles = sær, mærkelig.

ønsknings-Vers har afmalet hende som en Gudinde. Jeg har sagt Fruen det; men hun har holdt det for Ondskab.

Magdelone. Det er sandt nok, Pernille! Jeg er falden udi den samme Skrøbelighed, som mange andre, der elske dem, som hykle og besmykke deres Udyder. Men jeg har af denne Historie lært, hvad det er for Slags Folk. Kom, kiære Svigersøn! lad os gaae ind og beramme Brylluppet. I maa herefter sige mig mine Feyl, og jeg vil takke jer derfor.

Philemon. Vi har alle Feyl, jeg ikke mindre end hun. Naar jeg hører de Feyl afmale, som jeg er behæftet med, bør jeg, i Steden for at ophidses mod dem, der straffer mine Lyder, søge at rette dem; thi det er den største Hevn, man bør tage.

Jeronymus. Kommer, Børn! lader os gaae ind.

Pernille. Ach det lykkelige Skibbrud!

Scen. 8.

Rosifleng. Gottfred.

Rosifleng. Hvad synes dig om alt dette, Gottofrede? *Qvid tibi videtur?*[1]

Gottfred. Det var en forbandet Historie, Herre! Jeg er bleven gandske fortumlet i mit Hoved derover.

Rosifleng. Du skalt see hvad jeg vil giøre inden Aften for at hevne mig over dem.

Gottfred. Herren vil maaskee hegle Philemon igiennem i et Vers?

Rosifleng. Ney jeg skal sette alle mine Venner og alle hans Fiender i Gevær[2] mod ham.

Flectere si neqveo superos, Acheronta movebo.[3]

Jeg veed, at mange got Folk, som han har ilde afmalet

---

[1] Qvid tibi videtur? = Hvad synes du? [2] I Gevær = i Vaaben. [3] Flectere si — = Dersom jeg ikke kan besejre de höje Guder, vil jeg sætte de underjordiske i Bevægelse.

udi sine Vers og andre Skrifter, skal med Fornøyelse tiene mig derudi.

Gottfred. Vil Magisteren da lade ham prygle af dem?

Rosifleng. Ney jeg skal lade ham gribe og actionere[1] af dem for hans Skandskrifter.

Gottfred. Men om de ikke kand bevise ham det over?

Rosiflengius. Ey, *gerræ, gerræ!*[2] Han tilstaaer sine Skrifter; hele Stænder, hele Faculteter[3] og Laug ere derudi bleven angreben, samt adskillige Folk i sær[4]. Bliv du her paa Luur, og giv Agt paa, hvor han gaaer hen. Jeg vil imidlertiid hen at giøre nogle Anstalter.

Scen. 9.

Gottfred. Henrich.

Gottfred. Jeg var tilfreds, at min Herre og jeg var vel hængt, saa var en Ende derpaa; thi jeg frygter for, at naar han rører meget ved Philemon, blir hans egne Historier aabenbaret. Men der seer jeg den Dreng, som jeg talede nys med.

Henrich. Det er uden Tvil Magisterens Tiener. Jeg maa hen og høre, hvordan hans Herre er tilmode over denne Historie. Serviteur! Skal vi mødes her igien? Du seer ikke saa fornøyet ud som tilforn; hvad er Aarsag dertil?

Gottfred. Du seer heller ikke saa bedrøvet ud som tilforn; hvad kand være Aarsag dertil?

Henrich. Det er sandt; thi jeg har havt lutter gode Tidender, siden jeg talede med dig.

Gottfred. Og jeg lutter onde Tidender.

---

[1] Actionere = anklage.
[2] Gerræ = Snik-Snak.
[3] Faculteter = Lav, Samfund.
[4] Folk i sær = særskilt, personlig.

Henrich. Har maaskee Hyppocrene Kilde faaet hardt Liv, at den ikke vil springe meer for din Herre? Er Stien[1] til Parnassus gaaet i Stykker for ham, eller er een af de ni Musæ død, som hialp ham at giøre Vers?

Gottfred. Jeg var tilfreds, at Hyppocrene Kilde var forvandlet til en Rendesteen, Parnassus til Bloksbierg, og de 9 Musæ havde dem 9 betændte Syger[2].

Henrich. Hillemænt, hvor vreed est du! Men hvad Ont er hendet din Herre? Han skal jo holde Bryllup i een af disse Dage med en fornemme riig Mands Datter.

Gottfred. Ney det blir intet af.

Henrich. Har han da fundet noget hos hende, som ikke er rigtigt?

Gottfred. Ney Sagen er denne: For en Times Tiid[3] kommer en Matros - - - Gid han faae en U-lykke, den Hund!

Henrich. Ey, band ham ikke saa. Hvad giorde den Matros?

Gottfred. Den Rakkerknegt kommer og bringer Hr. Jeronymus Tidender, at hans Skib var bleven.

Henrich. Var det ikke saa?

Gottfred. Ney den Fæhund gik feyl, og tog Hr. Jeronymi Huus for et andet.

Henrich. Naar det ikke var sandt, saa var Historien ude.

Gottfred. Ney nu skal du faae at høre: Da min Herre fornam denne U-lykke, holt han ikke raadeligt at besvogre sig med et Huus, som var geraadet udi Armod. Derudover opvaktes hidsig Disput mellem Hr. Jeronimus og min Herre. Men da man examinerede Matrosen lidt meer, fik man at høre, at der var Vildfarelse. Hvorudover min Herre strax vilde sadle om igien; men han blev af Jomfruens Broder stødt med Foragt paa Døren.

---

[1] Stien = Stigen. [2] Betændte Syger = Betændelsessygdomme. [3] For en Times Tid = for en Time siden.

Ach den rakkerhundske Matros! Hielp mig, Kammerat! at bande det Best.

Henrich. Fy fy, band ikke din Næste saaledes.

Gottfred. Han er Fanden ikke min Næste, han er en Hollænder.

Henrich. Du siger jo selv, at Karlen giorde det af Vildfarelse.

Gottfred. Ja det er sandt; men den Vildfarelse kostede os vor Velfærd. Men om Philemon vinder noget dermed, vil Tiden lære; jeg haaber, at han inden 2 Timer kommer til at sidde sluttet med Hænder og Fødder.

Henrich. Hvi saa?

Gottfred. Jo min Herre er hen[1] og setter alle hans Fiender i Gevær. Jeg staaer derfor efter min Herres Ordre her paa Luur, for at see, hvor samme Philemon tar hen, naar han gaaer herfra.

Henrich. Og jeg er Philemons Tienere, her imellem os at sige, som gaaer ind og varer ham ad, at her gaaer saadan Spion her udenfor. Vil du behage at bie et lidet Korn, saa skal vi strax have den Ære at tractere dig efter din Stand og banke Støven af dine Klæder.

Gottfred. Er det saa, da gid Pokker bie længer.

Løber sin Gang. Henrich banker paa.

Scen. 10.

Henrich. Pernille. Leonora. Philemon.

Henrich. Er her ingen anden end I? Nu, har jeg ikke spillet min Rulle vel?

Philemon. Du har spillet den som en stor Mester.

Pernille. Naar Sagerne skal gaa vel, saa skal Fruentimmeret[2] opspinde og Mandfolk sette i Verk,

---

[1] Han er hen = henne. [2] Fruentimmeret = Kvinderne (Frauenzimmer = Fruerstue — derfor Enkelttal —, de, der er i den).

Fruentimmeret maa giøre Hiulene til Vognen, og Mandfolk maa være Hestene, der skal trække den fort.

Henrich. Dersom en anden talede saaledes, Pernille! blev jeg vreed. Du skal nok see, at en Hest kunde sette i Verk saadan Intrigue, og det paa Hollandsk.

Pernille. Ey, Henrich! jeg taler kun af Galskab. Du har min Troe giort et Mester-Stykke.

Philemon. I har begge to giort saaledes, at I herligen skal belønnes.

Pernille. Men hvor har du lært Hollandsk?

Henrich. Jeg kand saa meget, som du ikke veedst; naar vi blir gift sammen, skal jeg nok vise dig meer.

Philemon. Nu kand vi ved denne Leylighed vise mine Sviger-Forældre de skammelige Vers, som du har practiseret[1] dig til.

Henrich. Det er min Invention[2]. Men vi staaer her og fører Snak, da her dog er meget andet at tænke paa.

Philemon. Hvad er det?

Henrich. Nu hørte jeg af Magisterens Tiener, at hans Herre arbeyder paa at bringe Monsieur udi stor U-lykke, sette alle hans Fiender ud at føre Beskyldinger imod ham; saa at, inden han veed et Ord deraf, er han i Arrest.

Leonora. Ach min hierte Philemon! saa er det best, at I skiuler jer, til Stormen er forbi.

Philemon. Det være langt fra; jeg har [for] god Samvittighed, at jeg skulde skiule mig. Ney jeg haaber, at de Garn, han setter for mig, skal han selv blive indviklet udi, og at derved saavel min Uskyldighed som hans Skielmstykker skal blive Øvrigheden bekiendt. Lader os kun gaae ind og vise mine Svigerforældre Versene.

De gaaer alle ind.

---

[1] Practiseret dig til = listet dig til. [2] Invention = Opfindelse.

ACTUS V.

Scen. 1.

En Dommer ved et Bord med **en Skriver.**
Rosiflengius.

Rosifleng. Gunstige Hr. Dommer! jeg kommer her for ydmygst at begiære Ret over en Skribent ved Navn Philemon, der lang Tiid ved forgiftige Skrifter har søgt at fortale[1] got Folk og sette Klik paa deres ærlige Navn og Rygte. Og saasom intet udi en christen Stad mere bør hemmes end saadan Formastelse, saa haaber jeg, at han derfor tilbørlig blir straffet, andre dislige Bagtalere og giftige Mennesker til Skræk og Exempel.

Dommeren. Trøster I jer til at overbevise ham saadant.

Rosifleng. Ja gunstige Hr. Dommer! Han gaaer selv ikke fra sine Skrifter, og jeg har adskillige brave Folk af begge Kiøn ved Haanden, som finder sig derover høyligen besværgede, og har ombedet mig paa deres Vegne at formere[2] ham denne Proces.

Dommeren. Vi maa examinere hver af dem i sær. Men lad Personen, som beskyldes, først komme ind.

Scen. 2.

Philemon kommer ind med en Vagt. [**De andre.**]

Dommeren. Hør, tilstaaer I det, som I beskyldes for, at have giort giftige Skandskrifter og sat Klik paa ærlige og brave Folkes Navn og Rygte?

Philemon. Ingenlunde, Hr. Dommer! Jeg tilstaaer at have giort adskillige moralske Skrifter saavel paa Vers som løs Stiil, hvorudi jeg har afmalet Laster og Lyder med rette Farve. Men at jeg har skrevet om nogen i sær, skal ingen kunde overbevise mig. At onde og

---

[1] Fortale = bagtale. [2] Formere = danne, paaføre.

daarlige Mennesker tar sig saadant til, og at slige Skrifter blir udtydet paa een og anden, det kand ingen, der moraliserer paa den uskyldigste Maade, forekomme; thi naar man skyder i Fleng, maa man endelig ramme nogen.

Rosiflengius. Gunstige Hr. Dommere! her er adskillige brave Folk udenfore, som kand bevise, at mine Beskyldinger ere sandfærdige, og som med grædende Taare forlanger Bod derfor.

Dommeren. Lad enhver af dem i sær komme ind.

Scen. 3.

En ung Cavallier. De andre.

Dommeren. Har han noget at besværge sig over denne Person, som her staaer?

Cavallier. *Ovis pardi si fait, c'est un fripon. Je suis un honnet homme, Monsieur Senateur!*

Dommeren. Kan I ikke tale jer Mors-Maal?

Cavallier. *Non pardi non fait.* Jeg har gewesen to hele Jahr *dans Paris.*

Dommeren. Blir dog ved eet Sprog i det ringeste, og bland ikke saa mange sammen; thi vil I agere jer Sag, saa maa I agere tydelig for Retten, at man kand forstaae jer, thi det er ikke Børne-Leeg at lade arrestere en Mand og beskylde ham. Her vil grundelige og tydelige Beviisligheder til.

Medens Dommeren taler, tar Cavallieren et Speyl af Lommen, som han setter sin Peruqve i Lave efter.

Dommeren. Hvorudi bestaaer jere Beskyldninger?

Cavallier. *Plait il?*

Dommeren. Kand han ikke tale Dansk?

Ovis pardi — = Ja, ganske vist, det er en Gavtyv. Jeg er en brav Mand, Hr. Dommer. Non pardi — = Nej, Gud, paa ingen Maade. Jeg har været to hele Aar i Paris. Plait il? = Hvad behager?

Philemon. Jeg veed min Troe ikke; thi jeg har aldrig seet ham før.

Rosifleng. Jo gunstige Hr. Dommer! han taler temmelig got Dansk; thi det er en Borger-Søn her af Byen.

Dommeren. Er han en Borger-Søn her af Byen, saa veed jeg, at han maa kunde tale Dansk.

Cavallier. *Je ne suis pas* Borger-Søn, *je suis un fort honnette homme.*

Dommeren. Hvad er hans Navn, Monsieur?

Cavallier. *François Marteau à votre tres humble service.*

Dommeren. Det, kand jeg tænke, er Frands Hammer. Siig I mig da, Hr. Magister! hvorudi hans Beskyldinger bestaaer.

Rosifleng. Den Anklagede giorde nyelig et latinsk Carmen eller Vers med den Titul: Han gik en Nar til Rom, og kom en Nar tilbage igien; hvorudi han skammelig prostituerer denne unge Person.

Cavallier settende sine Fødder i Lave. *Je craserai pardi son tete.*

Dommeren. Nævner han ham da ved Navn?

Rosifleng. Ney det giør han ikke; men han afmaler ham med saadan livagtig Farve, at alle Mennesker kand tage og føle paa, det er denne Person.

Cavallier. *Ce bougre là!*

Rosifleng, Hvad den unge Herre derudover har maattet lide udi Selskabe, er ikke at beskrive. Han er bleven saa railleret[1], at han nogle Gange har maat gaaet ud for Haanden[2] derover.

Cavallier. *Ovis pardi si fait.*

Je ne suis — = Jeg er ikke nogen Borgersön, jeg er en meget fin Mand. François — = Frants Hammer, til Deres ærbødigste Tjeneste. Je craserai — = Jeg skal s'gu knuse hans Hoved. Ce bougre — = Den Kæltring. [1] Railleret = spottet. [2] Gaa ud for Haanden = duellere.

Dommeren til Philemon. Hør, det er en skammelig Gierning, I har giort, som I bør exemplariter straffes for. Og I Mons. Marteau! vær saa god at trine lidt til Side. I skal faae Satisfaction.

Cavallier. *A l' honneur de vous revoir, Monsieur Senateur!* Gaaer syngende ud.

Scen. 4.

En Skiærsliber. De andre.

Dommeren. Har I ogsaa noget at klage over denne Mand?

Skiærsliberen. Ja Herre! han har prostitueret mig i høyeste Grad. Jeg er kun en Skiærsliber; men jeg burde være andet, thi jeg forstaaer mine Politica og min *Juram*[1] trods nogen Minister her i Landet. Mine Kammerader kand vidne med mig, at fast aldrig noget skeer i politiske Sager over hele Europa, uden jeg jo siger dem det forud, og dog skal saadan Karl understaae sig - - -

Dommeren. Men efterdi I har slige store Fundamenter[2] udi Politicis, saa vilde jeg gierne vide jer Mening, om I holder for, at Tyrken skulde indvikle sig udi Kriig for Persiens Skyld?

Skiærsliberen. Ney saa min Siæl giør den Tyrkiske Keyser ikke, og om han giør det, forstaaer han ikke sin Interesse.

Dommeren. Jeg takker for god Underretning. Men hvorudi bestaaer de Beskyldinger, I har mod denne Mand?

Skiærsliberen. Han har nyelig giort en Bog, kaldet Politicus i sin egen Indbildning, hvorudi han paa en ret haanlig Maade har igiennemgaaet mig; thi skiønt

---

A l'honneur — = Til jeg skal have den Ære at se Dem igen, Hr. Dommer. [1] Politika og Jura(m) = Politik og Retsvæsen. [2] Fundamenter = grundige Kundskaber.

han nævner mig ikke ved Navn, kand dog alle tage og føle paa, at han ingen anden mener end mig.

Dommeren. Det er got, min Ven! Vær saa god at gaae til Side. Han skal blive straffet.

Skiærsliberen. Jeg takker, Hr. Dommer! Kand jeg tiene ham med et got Raad, har han at befale over mig.

Dommeren. Serviteur!

Scen. 5.

En Pige. De andre.

Dommeren. Hør, mit Barn! hvorfor beskylder I denne Mand?

Pigen grædende. Gunstige Hr. Dommer! jeg kand ikke tænke paa den Tort, han har giort mig, uden mit Hierte er færdig at briste.

Dommeren. Giv jer tilfreds, mit Barn! Er jer skeet U-ret, saa skal I nok faae Satisfaction.

Pigen. Ak ak, mit Sind er saa nedslagen derover, at -- Dog, naar jeg eftertænker det ret, er det kun at foragte og lee af. Den Karl tænker at narre andre, men narrer sig meest selv. Ha ha ha! Om Forladelse, Hr. Dommer! at jeg leer for Retten. Jeg kand min Troe ikke bare mig for Latter, naar jeg tænker derpaa. Men han bør dog straffes, ikke for min Skyld, thi jeg legger saadant ikke paa Hiertet, men at han ikke skal giøre det mod andre. Thi det er skammeligt at handle saaledes mod got Folk og underkaste dem alles Raillerie. Eens Navn og Rygte er det kostbareste Klenodie, man har i Verden; thi Hyler igien. naar det er borte, maa man ogsaa tage mit Liv bort.

Dommeren. Hvad Ont har han da giort hende, Jomfrue?

Pigen. Han har giort [et] Vers, kaldet femten Sind hver Time.

Dommeren. Er det da hendes Caractere?

Pigen. Ney det skal han have løyet; men Folk forsikrer mig om, at det er sigtet alleene paa mig. Ach Hr. Dommer! jeg beder om Ret.

Dommeren. Jeg har alt nok, mit Barn! Gak kun til Side; hun skal faae Ret.

Hun gaaer bort, og kommer tilbage igien.

[Pigen.] Dog, Hr. Dommer! jeg har betænkt mig, jeg vil lade mine Prætentioner fare; thi det nytter mig intet, at han blir straffet.

Dommeren. Ja ja, mit Barn! hvis I lader jere Prætentioner fare, saa falder den Sag.

Hun gaaer bort, og kommer igien.

[Pigen.] Ach ney, Hr. Dommer! jeg beder med grædende Taare, at han maa exemplariter straffes.

Dommeren. Got got, som hende synes. [Hun gaaer.] Er der flere?

Scen. 6.

En Skolemester. De andre.

Dommeren. Hvad har han at klage, Monsieur?

Skolemesteren. Jeg er ingen Monsieur. Jeg er uværdig Ungdommens aandelige Foster-Fader her i Byen, ja *alter Pater* eller anden Fader.

Dommeren. Det forstaaer jeg ikke.

Skolemesteren. Det er at sige *significantius*[1], jeg er uværdig Ludimagister eller Skolemester her i Staden.

Dommeren. Hvad er hans Navn?

Skolemesteren. Man kalder mig *Johannem Petri Michaelidem Crucisoranum*[2].

Dommeren. Det er et meget lærd Navn. Men hvorfore heskylder I denne Mand?

Skolemesteren. Han har giort et heslig Skand-

---

[1] Significantius = i billedlig Tale. [2] Johannem — = Hans Petersen Mikkelsen fra Korsør.

skrift over mig, *id qvod lippis & tonsoribus notum est*[1], og det *sub titulo*[2] den lærde Nar.

Dommeren. Er I da saadan lærd Nar, Monsieur?

Skolemesteren. Jeg beder ydmygst, at Eders Prudenz eller Velviished ikke kalder mig Monsør, men heller kalder mig *dominatio vestra*[3], hvilken Titul er adoptered *in Republica literaria*[4].

Dommeren. Hiertelig gierne.

Skolemesteren. Om Eders Prudentz[5] ikke vil tage det ilde op, saa vil jeg erindre en Ting, som han maa skee ikke selv veed, men kand være ham til stor Præjudicatz[6].

Dommeren. Hvad er det?

Skolemesteren. I Steden for at sige hiertelig gierne bør han at sige hierteligen gierne; thi hiertelig er et Adjectivum og hierteligen et Adverbium. Jeg beder ydmygst, at Eders Prudentz ikke tar ilde op, at jeg paa Grammaticæ Vegne giør denne Erindring.

Dommeren. Vær saa god og formeld min ydmygste Respect til Grammatica, og siig, at jeg er hendes skyldigste Tienner. Hvad jer Sag ellers er angaaende, da har jeg alt nok.

Skolemesteren. Jeg har ellers dette at legge til, at Autor udi sit Skrift har nævnt mig ved Navn, nemlig Johannes.

Dommeren. Har han ogsaa brugt jer Til-Navn?

Skolemesteren. Ney.

Dommeren. Ja ja, I skal faae Ret.

[Skolemesteren gaaer.]

---

[1] Id qvod — = hvad der er bekendt for Suröjede og Barberer ɔ: for alle og enhver, Krethi og Plethi. [2] Sub titulo = under Titel eller Navn. [3] Dominatio vestra = Deres Herlighed. [4] Adoptered in — = antaget i den lærde Verden. [5] Eders Prudentz = Deres Höjlærdhed; De, höjlærde Herre. [6] Præjudicatz = Rettesnor, Gavn.

Scen. 7.

To Piger. De andre.

Dommeren. Har I ogsaa at klage over denne Mand, I gode Jomfruer?

[Pigerne.] Begge paa eengang. Ja gunstige Hr. Dommer! han har giort os stor U-ret, da vi dog aldrig har forskyldt noget Ont af ham. Vi beder ydmygst, at han maa straffes tilbørlig derfor.

Dommeren. Een af jer maa tale først alleene; thi jeg kand ellers ikke forstaae jer. De repeterer begge det samme. Ey, hvad er dog dette? Tal I først, mit Barn! Hvorudi bestaaer den U-ret, han har giort jer?

[Pigerne.] De taler begge. Han giorde forgangen Maaned en Comoedie over os, hvorved vi ere blevne prostituered over den hele Bye. Samme Comoedie kaldes Sangklokkerne[1] eller de svatzige[2] Søstre, og - -

1. Pige. Ey, lad mig tale, Søster!

2. Pige. Jeg kand jo sige det saavel som du.

Dommeren. Jeg befaler een af jer at tie. Hvo af jer er ældst?

1. Pige. Jeg er ældst.

Dommeren. Saa tal I da alleene.

1. Pige. Han giorde forgangen Maaned en Comoedie udi een Act over os, kaldet Sangklokkerne eller de svatzige Søstre, hvorved vi ere komne i alle Folkes Munde.

Dommeren. Var den dog kun i een Act? Men hvoraf beviser I, at samme Comoedie er giort om jer?

[Pigerne.] De taler begge igien. Jo Hr. Dommer! vi kand tage og føle paa, Comoedien er giort om os. Vi vil byde os til at giøre vor Eed derpaa. Adskillige gode Venner ere ogsaa komne til os, og har forsikkret os om,

---

[1] Sangklokkerue var et Klokkespil, som dengang fandtes i Helligaandskirken, og som for Betaling blev sat i Gang ved Brylluper o. dsl. [2] Svatzig = snakkesalig.

at den alleene var sigtet paa os, nemlig paa mig og min Søster, som dog aldrig har givet ham ringeste Anledning til at giøre saadan Skandskrift over os. Vi beder derfor ydmygst, gunstige Hr. Dommer! at vi maa blive hevnet; thi dersom den Karls Ondskab ikke blir hemmet, kand intet ærligt Menneske begaae sig meer.

Dommeren holder imidlertiid for Ørene, og siger: Nok nok, I gode Jomfruer! jeg har fattet Sagen. I skal faae Ret; gaaer kun ud igien. [Pigerne gaae.]

Dommeren. Er der endnu flere?

Skriveren. Ja der er endnu 2 a 3 andre.

Dommeren. Lad dem komme ind.

Scen. 8.

En Frue med **en palted**[1] **Page,** som holder Svantzen[2]. **[De andre.]**

Dommeren. Hvad har hun at klage, Madame?

Fruen. Jeg er af alt for høy Extraction for at hede Madame, Hr. Dommer! Christoffer!

Pagen. Naadige Frue! Hvad befaler naadige Frue?

Fruen. Intet, Christoffer! Jeg vilde kun vide, om du var tilstæde.

Dommeren. Hvad har da naadige Frue at klage?

Fruen. Hr. Dommer! jeg vil have denne Karl straffet.

Dommeren. Jeg maa først høre hvad han har giort.

Fruen. Monsieur! jeg troer ikke, han forlanger, at en Frue af min Stand og mine Qvaliteter[3] skal gaae i Rette med saadan Karl. Det er *ma foi*[4] alt for nedrig for mig. Jeg kommer her ikke for at agere en Sag, thi Lov og Ret er kun for gemene Folk[5]; men ikkun for at lade dem vide, at jeg vil have ham straffet.

---

[1] Palted = pjaltet. [2] Svantzen = Slæbet. [3] Qvaiteter = Egenskaber. [4] Ma foi = min Tro. [5] Gemene Folk = Almuesfolk.

Dommeren. Det gaaer ikke an, naadige Frue! *Souveraine* Konger og Førster lader selv deres Sager komme for Retten.

Fruen. Hr. Magister! fortæller I da Sagen. Det staaer mig ikke an.

Rosifleng. Gunstige Hr. Dommer! denne velbaarne Frue, skiønt hun besidder alle de Dyder, som nogen velbaarn Siæl af *Jove ter optimo maximo* (at jeg skal tale poetice) kand ønske; skiønt hun er saa ydmyg, at hun ofte med egne velbaarne Hænder har imodtaget mine *ingenii foetus*, og med et lidet, velbaarn Nik har givet tilkiende, at hun ikke foragter en ringe Parnassi Søn: saa har dog dette onde Menneske understaaet sig at giøre et skammelig Vers over hende, som han har kaldet Fattigdom og Hoffart, hvorudi han paa en dristig og uforskammet Maade har søgt at tilskrive hendes Velbaarnhed adskillige Udyder. Han vil vel sige til sin Undskylding, at han ikke har brugt hendes Navn; men det opdigtede Navn Rosimunda, som begynder af samme Bogstav som Fruens Navn, gir udtrykkelig tilkiende, at Verset er alleene sigtet paa hende.

Dommeren. Jeg har alt nok; hun skal faae Ret. Jeg recommenderer mig udi velbaarne Frues Bevaagenhed.

Fruen. Om jeg kand tiene Hr. Dommer udi noget, kand han kun tale mig frit til. [Gaaer.]

Dommeren. Er der endnu flere?

Skriveren Ja her er endnu en Officerer.

Dommeren. Lad ham komme ind.

Souveraine = enevældig. Jove ter — = den tredobbelt store og gode Jupiter. Ingenii foetus = Aandsfostre.

Scen. 9.

Officeren. De andre.

Officeren. Potz Slapperment, man soll ein halb Stund stehen, ehr man Audientz kriegen kann. Til Skriveren. Seyd ihr der Richter?

Skriveren skielvende. Ney strenge Herre! Der sidder han.

Officeren. Gut. Hr. Richter! ich will den Kerl aufgehenkt haben. Du elemenske Kerl! kennest du mich nicht? Weist du nicht, welcher Mann ich bin? Weist du nicht, dasz ich 32 Bataillons gewonnen habe? Ich will ihm gleich aufgehenkt haben, Hr. Richter!

Dommeren. Det kand ikke ske uden foregaaende Beskyldinger og Beviis.

Officier. Was Klagen, was Beweis? Was habe ich mit dat Blachscheiszeri zu thuen? *Tete bleu,* ich bin ein Kerl für mein Hut. Tar paa sin Kaarde. Sehet man hier? Das soll mir Recht vorschaffen, wenn ihr nicht wollet. Skriveren kryber under Bordet.

Dommeren. Min Herre! gaaer jer Sag an med Sagtmodighed. Er Personen skyldig, saa skal han tilbørlig blive straffet. Hvori har han forgrebet sig?

Officeren. Er soll ein Vers über mich gemacht, worin er mich als ein Groszsprecher soll abgemahlt haben; ich habe es selbst nicht gesehen, andere aber haben mirs gesagt.

Potz Slapperment — = Guds Død og Pine, man skal staa her en halv Time, för man kan faa Adgang. Er I Dommer? Gut, Hr. Richter — = Godt, Hr. Dommer, jeg vil have den Karl hængt. Din forbandede Karl, kender du mig ikke? Vêd du ikke, at jeg har vundet 32 Batailler; jeg vil have ham straks hængt, Hr. Dommer. Was klagen — = Hvad skal der Klager og Bevis til? Hvad har jeg at göre med det Blæksmöreri; for Pokker, jeg er Karl for min Hat. Se engang her, den skal skaffe mig Ret, om I ikke vil. Er soll ein Vers — = Han skal have gjort et Vers over mig, hvori han skal have skildret mig som en Pralhals; jeg har ikke selv sêt det, men andre har sagt mig det.

Rosifleng. Ja Hr. Dommer! det er sandt, han har giort et Vers over en Praler, som alle Folk sige sigter paa denne Herre, hvorvel under et opdigtet Navn, nemlig Theodorus.

Dommeren. Got, jeg har alt nok. Vil min Herre have Taalmodighed et Øyeblik, medens jeg betænker mig paa Dommen.

Officeren. Gut gut, ein Viertelstund will ich warten, aber længer nicht. [Gaaer.]

Dommeren. Hvor blev Skriveren af?

Skriveren krybende frem. Der faldt en Pen ned, som jeg leedte efter under Bordet.

Dommeren. I tabte vist ogsaa jer Hierte, som I maaskee kand finde i jere Buxer, om I leder. Men I Monsieur, som er saa haardt beskyldt, har I noget at svare til disse Beskyldinger?

Philemon. Ney aldeles intet, Hr. Dommer! Jeg tilstaaer alt hvad jeg er beskyldt for, og underkaster det Hr. Dommers Skiønsomhed. Denne gode Magister, som er min Anklager, og jeg skriver daglig Vers. Jeg laster, og han roser alting. Hr. Dommer har hørt hvad Slags Vers jeg giør. Her offererer[1] jeg tvende af hans Façon[2]. Det ene er et Bryllups-Vers til en bekiendt almindelig Skiøge, det andet et Begravelse-Vers over en Hund.

Dommeren læser Versene. Jeg seer intet Ont udi disse Vers; thi at roese en Skiøge er at skiule hendes Feyl med Kierligheds Kaabe, og alt saadant er Tegn til Medlidenhed og got Gemyt.

Jeronimus, som kommer ind med sin Datter i Begyndelsen af denne Act. Ach Hr. Dommer! favoriserer[3] ikke den slemme Mand. Han har ladet see saa stor Falskhed mod mig, som ikke er at beskrive.

Dommeren. Det er noget, Hr. Jeronimus! som ikke kommer denne Sag ved. Jeg siger kun, at disse

---

[1] Offererer = tilbyder. [2] Façon = Slags. [3] Favorisere = beskytte.

Vers kommer Autor ikke til Last. Det er jo hans Vers, Hr. Magister?

Rosifleng. Ja det er, gunstige Hr. Dommer!

Dommeren. Got. Lad nu alle Anklagerne komme ind at høre paa Dommen.

Rosifleng til Jeronimus. Nu skal I see, hvor smukt jer Svigersøn skal blive hængt, inden Soel gaaer ned.

Jeronimus. Ach ach!

Scen. 10.

Anklagerne kommer ind. [**De andre**].

Dommeren reyser sig og holder saadan Tale: Det, som holder Verden nogenledes i Balance, er saadanne Folk som disse stridige Personer. Een mager det saa, at Verden ikke blir verre, en anden, at den aldrig blir bedre. Hvis Satyrici ikke vare til, der igiennemheglede Feyl og Lyder, ginge faa Mennesker Dydens Vey. Og hvis Hyklere ikke vare til, der bestyrke og authorisere Synder, forlode faa Mennesker Dydens Vey. Jeg har læset alle Monsieur Philemons Skrifter og derudi fundet Laster og Feyl afmalet under opdigtede Navne. Han nægter selv at have sigtet paa nogen, og hans Anklagere kand ikke bevise ham andet over. Jeg dømmer eder derfor, Monsieur Philemon! gandske fri for deres Beskyldninger. Og I Herrer Anklagere, som ved eders Conduite[1] her for Retten har viset, at hvis ingen Skrifter vare giorte til jer Forhaanelse, saa burte der giøres: gaaer hiem, og i Steden for at formere got Folk Proces, søger at rette de Feyl, som vanskaber jer saa meget. Og I Mag. Rosiflengius, som for Penge bruger eders Pen til at rose Laster og Udyder: eftersom ingen Straf er dictered udi menneskelige Love for Hyklere og Øyenskalke, da de dog ere de skadeligste Mennesker i en Republiqve[2], saa lader vi jer gaae for den, I er; dog

---

[1] Conduite = Opførsel, Væsen. [2] Republiqve = Stat.

paa det I ikke skal gandske rose jer af Legen, byder vi, at I skal gaae hiem med den Spanske Kappe igiennem de største Gader.

Rosifleng. Ach Hr. Dommer! jeg er *legitime promotus Magister*[2].

Dommeren. Dommen er afsagt. Iører ham Kappen.

Rosifleng iføres den Spanske Kappe, og blir forfuldt af Smaa og Store ud af Theatro.

Jeronimus. Jeg takker Hr. Dommer for en naadig Dom, og beder ydmygst, at han vil giøre mig den Ære at komme til min Datters Bryllup, som skal holdes med denne Person.

Dommeren. Jeg takker skyldigst, det skal skee.

---

[1] Den spanske Kappe var en overskaaren Tønde, i hvis Bund der var dannet et Hul, som Forbryderens Hoved blev stukket igennem. Den maatte han saa bære gennem Gaderne som en Kappe om Skuldrene. [2] legitime — = lovlig udnævnt Magister (Lærer).

Fortegnelse

over

„Dansklærerforeningen"s Medlemmer.

1890.

Bauditz, S., cand. jur.
Bay, R., Adjunkt.
Borchsenius, O., Redaktør.
Christensen, F., cand. phil.
Claudi, F., Pastor em.
Dahlerup, V., cand. mag., Biblioteksassistent.
Dorph, C., Adjunkt.
Gad, H., cand. theol.
Hauch, A. G. Ø., Cand. philol.
Hjort, N., Skolebestyrer.
Winkel Horn, Fr., Dr. phil.
Hornemann, G., cand. mag., Arkivassistent.
Ipsen, Alfr., cand. theol.
Jacobsen, L., Skolebestyrer.
Jespersen, O., cand. mag.
Kistrup, P., cand. theol.
Kofod, C. A., cand. polit.

Larsen, H., cand. theol.
Michelsen, H., Adjunkt.
Nyrop, Kr., Dr. phil., Docent ved Universitetet.
Ottosen, Joh., cand. mag.
Rasmussen, H. V., Professor.
Rosenberg, P. A., cand. mag.
Ruschke, O. G. T., cand. theol.
Rønning, F., Dr. phil.
Schneekloth, K. A., Skolebestyrer.
Siesbye, O., Dr. phil., Docent ved Universitetet.
Slomann, E., Skolebestyrer.
Sörensen, A., Adjunkt.
Thorsen, P. K., stud. mag.
Trier, H., cand. phil., Folketingsmand.
Trier, L., cand. phil.
Tuxen, S. L., cand. philol., Kursusbestyrer.
Wiese, K. P. J., cand. philol.